

IZVEŠTAJ O RADU VIKTIMOLOŠKOG DRUŠTVA SRBIJE ZA 2021. GODINU

Beograd, 2022.

**IZVEŠTAJ O RADU
VIKTIMOLOŠKOG DRUŠTVA SRBIJE
ZA 2021. GODINU**

Beograd, 2022.

Sadržaj

Misija, ciljevi i zadaci	4
Aktivnosti Viktimološkog društva Srbije u periodu 1.1.-31.12.2021. godine	6
Opšti poslovi	6
<i>Članstvo u VDS, informisanje članova VDS i javnosti o projektima i drugim aktivnostima</i>	6
<i>Rad organa VDS</i>	7
<i>Nagrade Viktimološkog društva Srbije za 2021. godinu</i>	7
<i>Jačanje kapaciteta VDS tima</i>	8
<i>Biblioteka VDS</i>	9
<i>Konkurisanje za projekte</i>	9
Zalaganje za izmene zakona i prakse	10
<i>Učešće u radnim grupama Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji (NKEU)</i>	10
<i>Praćenje sudskih postupaka i postupanja institucija u slučajevima rodno zasnovane diskriminacije i drugih kršenja prava žena u oblasti rada i zapošljavanja</i>	10
<i>Istraživačka grupa VDS za femicid i njen rad u okviru Evropske opservatorije za femicid</i>	11
<i>U susret pravednoj preraspodeli neplaćenih poslova staranja u Srbiji</i>	12
Zalaganje za podizanje društvene svesti o pravima i položaju žrtava	13
<i>Obeležavanje Evropskog dana žrtava</i>	13
<i>Online konferencija Viktimološkog društva Srbije „Žrtve i savremeni društveni kontekst: Izazovi i perspektive“</i>	14
<i>Nacionalni mehanizam za prevenciju torture</i>	17
<i>Panel diskusije o zaštiti žena od rodno zasnovane diskriminacije i povrede prava u oblasti rada i zapošljavanja</i>	18
<i>Moć promene – Moć prevencije rodno baziranog nasilja u Srbiji</i>	19
Istraživanja	21
<i>Seksualno nasilje na univerzitetima u Srbiji: Podizanje svesti i razvijanje inovativnih mehanizama za podršku žrtvama</i>	21
<i>Nedozvoljena trgovina oružjem i nasilje izvršeno vatrenim oružjem u Evropi: Analiza stanja u Srbiji</i>	22
<i>Sprovođenje istraživanja i povezanih aktivnosti u okviru projekta “#SOSprotivNasilja – Medijska kampanja za smanjenje nasilja nad ženama tokom i nakon Covid-19 epidemije u Srbiji”</i>	23
<i>Jačanje kapaciteta i podrška grupama za koordinaciju i saradnju u odgovoru na nasilje u porodici i druge oblike rodno zasnovanog nasilja</i>	25
Edukacija	27

<i>Trening o tehnikama disanja, relaksacije i fokusiranja na sadašnji trenutak</i>	27
<i>Radionice za devojke 'Moć promene'</i>	27
<i>Obuka za rad sa žrtvama rodno baziranog nasilja</i>	29
<i>Oснаživanje institucionalnih kapaciteta za borbu protiv nasilja u porodici</i>	29
Pružanje podrške žrtvama kriminaliteta	30
<i>Služba VDS info i podrška žrtvama</i>	30
<i>Decentralizacijom do osnaživanja Mreže Žene Protiv Nasilja, unapređenja usluga i položaja žena koje su preživele muško nasilje</i>	32
<i>Institucionalizacija kvalitetnih usluga za podršku i integraciju žena koje su preživele nasilje</i>	32
<i>Formiranje nacionalne telefonske SOS linije za žene sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja koji će raditi po feminističkim principima</i>	33
Izdavačka delatnost	34
<i>Časopis o viktimizaciji, ljudskim pravima i rodu Temida</i>	34
Saradnja sa visokoškolskim ustanovama, udruženjima i nezavisnim telima, stručna praksa i međunarodni programi razmene	36
Učešće članova i članica VDS u radu organa i tela međunarodnih i domaćih organizacija i mreža	37
Osobe koje su bile angažovane na realizaciji aktivnosti VDS u 2021. godini.....	37
Učešće članova i volontera VDS na stručnim i naučnim skupovima i seminarima u zemlji i inostranstvu (u ime VDS ili sa prezentacijama aktivnosti VDS i sa njima povezanim viktimoškim temama)	38
Medijsko istupanje članova VDS	41
Donatori.....	41

Misija, ciljevi i zadaci

Viktimološko društvo Srbije (VDS) je nezavisno i neprofitno udruženje građana, koje je osnovano 12. novembra 1997. godine s ciljem da okupi što veći broj istraživača, eksperata i aktivista zainteresovanih da rade na razvoju viktimologije kao akademske discipline i unapređenju prava i zaštite žrtava kriminaliteta, rata i kršenja ljudskih prava, bez obzira na njihov pol, versku i religijsku pripadnost, politička opredeljenja ili druge karakteristike.

Misija Viktimološkog društva Srbije je zalaganje za unapređenje prava svih žrtava i stvaranje takvih društvenih uslova u kojima će žrtve moći da ostvaruju svoja prava i zadovolje svoje potrebe bez problema, kao i uspostavljanje društvene strukture koja će omogućiti da svi oni čija su prava povređena mogu da se oporave i reintegrišu u društvenu zajednicu.

Viktimološko društvo Srbije je član nekoliko domaćih organizacija i mreža: Evropskog pokreta u Srbiji, Mreže „Žene protiv nasilja“ i Saveza udruženja „Mreža organizacija za postpenalnu podršku Srbije“. VDS je bilo član Republičkog tima za borbu protiv trgovine ljudima i Inicijative za zakonsku zabranu i zaštitu dece od telesnog kažnjavanja u Srbiji. VDS je osnivač i član Asocijacije *Zajednička akcija ZA istinu i pomirenje*. VDS je bilo član Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture (NPM) od 2012. do 2017. godine, da bi ponovo postalo član ovog mehanizma 2020. godine.

VDS je član brojnih međunarodnih i evropskih organizacija: Svetskog viktimološkog društva, Evropskog foruma službi za žrtve (sadašnji naziv Evropska podrška žrtvama/Victim Support Europe), Međunarodnog naučnog i profesionalnog savetodavnog tela u okviru Programa Ujedinjenih nacija za sprečavanje kriminaliteta i krivično pravo (ISPAC-International Scientific and Professional Advisory Council of the United Nations Crime Prevention and Criminal Justice Programme), Međunarodne mreže organizacija koje se bore protiv nasilja vatrenim oružjem (IANSA).

Tokom protekle dvadeset i četiri godine VDS je uspostavilo saradnju sa velikim brojem pojedinaca i organizacija iz zemalja bivše Jugoslavije, kao i iz drugih evropskih i vanevropskih država.

Glavne aktivnosti VDS su:

- Predlaganje izmena i dopuna zakona i zalaganje za njihovu primenu;
- Praćenje položaja žrtve u krivičnom postupku (monitoring);
- Pomoć i podrška žrtvama kriminaliteta;
- Naučno istraživanje različitih oblika viktimizacije, njihovih posledica i načina prevencije, kao osnove za dalje kreiranje odgovarajuće politike u pogledu poboljšanja položaja žrtava kriminaliteta i rata i zaštite njihovih prava;
- Zalaganje za podizanje društvene svesti o položaju žrtava, njihovim pravima i problemima;
- Istina i pomirenje;
- Izdavačka delatnost;
- Organizovanje naučnih i stručnih skupova i
- Edukacija.

U ovim aktivnostima ogleda se kontinuitet rada Društva na ostvarivanju dugoročnih ciljeva u pogledu poboljšanja položaja žrtava, stvaranja novih institucija, vladavine prava i prevencije kriminaliteta i konflikata.

Aktivnosti Viktimološkog društva Srbije u periodu 1.1.-31.12.2021. godine

Tokom 2021. godine aktivnosti VDS su se sprovodile prema Programu rada VDS za 2021. koji je usvojila Skupština Viktimološkog društva Srbije. Međutim, kada je u pitanju način rada i realizacije projektnih i drugih aktivnosti, kao i 2020., i 2021. godinu su obeležili brojni izazovi usled pandemije izazvane virusom SARS-CoV-2 (Covid-19). U periodima kada se epidemiološka situacija pogoršavala, rad se odvijao po principu dežurstva, pa su svakog radnog dana po jedna ili dve osobe bile u kancelariji VDS. U periodima kada je epidemiološka situacija to dozvoljavala, rad je organizovan u potpunosti u kancelariji. I pored toga, kao što će se videti dalje u tekstu ovog izveštaja, uz određena prilagođavanja, sve planirane aktivnosti su sprovedene u planiranim rokovima.

Opšti poslovi

Članstvo u VDS, informisanje članova VDS i javnosti o projektima i drugim aktivnostima

U toku izveštajnog perioda u VDS se učlanila jedna osoba. Nažalost, u 2021. godini preminula su dva člana VDS: Lada Protić i Milan Vujin.

Tokom izveštajnog perioda, članovi VDS, koji su na mailing listi Društva *VDS info*, dobijali su redovno informacije o projektima koji su u toku, publikacijama koje su izašle iz štampe, skupovima koje je VDS organizovalo, aktivnostima Evropske podrške žrtvama, viktimološkim i drugim skupovima i slično.

Redovno je ažurirana internet stranica Društva na kojoj se mogu naći sve informacije o radu Društva – projektima, publikacijama, skupovima i slično. Informacije su dostupne na srpskom i engleskom jeziku. Za održavanje internet stranice tokom izveštajnog perioda bili su zaduženi Jasmina Nikolić i Milica Luković Radaković, dok je za administriranje internet stranice zadužena Tatjana Orelj.

Pored internet stranice, od 2012. godine na Facebook-u postoji prezentacija Viktimološkog društva Srbije, a od 2015. godine VDS ima i Twitter nalog što doprinosi povećanju vidljivosti Društva i njegovih aktivnosti. VDS ima i Youtube kanal na kome su dostupni video materijali koji su nastali u okviru projektnih i drugih aktivnosti Društva, kao i snimci gostovanja članova i članica VDS u elektronskim medijima. Od 2020. godine VDS ima i nalog na društvenoj mreži Instagram.

Postavljanjem informacija na društvenim mrežama i istupanjem članova Društva u medijima doprinosi se povećanju vidljivosti Društva i njegovih aktivnosti.

Sve aktivnosti vezane za članstvo, njihovo informisanje i ažuriranje internet stranice i naloga na društvenim mrežama su samofinansirajuće. Za ove aktivnosti u 2021. bili su zaduženi dr Sanja Čopić, Jasmina Nikolić i Milica Luković Radaković.

Rad organa VDS

Tokom 2021. godine održana je redovna sednica Skupštine VDS (usvajanje izveštaja o radu VDS za 2020, finansijskog izveštaja za 2020. i programa rada za 2021. godinu). Pored toga, organizovane su još dve sednice Skupštine – jedna vezana za izmene Statuta VDS a druga u cilju izbora organa VDS (predsednika i Upravnog odbora). Direktorka i Upravni odbor VDS obavljali su svoje redovne poslove predviđene Statutom VDS. Upravni odbor je održavao redovne (elektronske) sednice i donosio odluke o tekućim pitanjima. U 2021. izvršene su izmene Statuta VDS u delu koji se tiče organa Društva. Shodno izmenama, organi Društva su: Skupština VDS, predsednik, Upravni odbor i direktor/ka.

Krajem 2021. godine organizovani su izbori organa društva za naredni četvorogodišnji period: za predsednika VDS izabran je prof. dr Slobodan Savić; za direktorku VDS izabrana je Jasmina Nikolić, a za članove Upravnog odbora izabrane su: prof. dr Slobodanka Konstantinović-Vilić, redovna profesorka Pravnog fakulteta Univerziteta u Nišu u penziji, prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, redovna profesorka na Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu, prof. dr Slađana Jovanović, redovna profesorka na Pravnom fakultetu, Univerzitet Union, Beograd, dr Ivana Stevanović, viša naučna saradnica u Institutu za kriminološka i sociološka istraživanja u Beogradu, dr Sanja Čopić, viša naučna saradnica u Institutu za kriminološka i sociološka istraživanja u Beogradu (predsednica UO), dr Mirjana Dokmanović, naučna saradnica u Institutu društvenih nauka u Beogradu, dok je direktorka Društva članica Upravnog odbora po funkciji.

Najzad, u 2021. godini usvojena su dva akta značajna za rad VDS: Pravilnik o sprečavanju korupcije i Protokol Viktimološkog društva Srbije protiv seksualnog iskorišćavanja i zlostrebe i za prevenciju seksualnog uznemiravanja i silovanja. Oba dokumenta su dostupna na internet stranici VDS.

Nagrade Viktimološkog društva Srbije za 2021. godinu

Viktimološko društvo Srbije je 2009. godine ustanovilo tri nagrade:

- Nagrada za doprinos unapređenju prava žrtava
- Nagrada za doprinos razvoju nekonfliktnog i sveobuhvatnog pristupa bavljenju ratom i ratnim zločinima „Treći put“
- Nagrada talentovanom mladom istraživaču/istraživačici

Nagrada za doprinos unapređenju prava žrtava dodeljuje se pojedincima/pojedinkama ili organizacijama koji su svojim aktivnostima ili zalaganjima dali veliki i trajan doprinos unapređenju prava žrtava i ostvarivanju ciljeva zbog kojih je Društvo osnovano. Ove godine nagrada za doprinos unapređenju prava žrtava dodeljuje se **Jadranci Radovanović**.

Jadranka Radovanović je završila Filozofski fakultet u Beogradu 1980. godine na grupi za psihologiju, smer - klinička i dečija psihologija. Pored formalnog obrazovanja, Jadranka je pohađala, odnosno završila različite nacionalne i internacionalne edukacije u oblasti psihosocijalne podrške i zaštite dece od zlostavljanja i zanemarivanja u porodici. Poslednje četiri decenije, tačnije od 1980ih godina do danas, Jadranka aktivno doprinosi unapređenju

prava žrtava, sa posebnim akcentom na unapređenje prava i zaštitu dece i mladih ljudi kao žrtava. Viktimologijom i pravima žrtava je počela da se bavi najpre aktivno učestvujući u radu Jugoslovenskog viktimološkog društva, kao deo male grupe naučnih radnika i stručnjaka koja je u tom društvu predstavljala Srbiju. Jedna je od osnivačica i dugogodišnja članica Viktimološkog društva Srbije (VDS). U periodu 1997- 2001. godine bila je članica Izvršnog odbora VDS. Takođe, u svojoj biografiji ima objavljene stručne radove na temu zlostavljanja i zanemarivanja dece, problema usamljenosti i prevencije agresivnog ponašanja kod mladih. Kontinuirano radi na psihosocijalnoj podršci deci i mladima, te edukaciji i podizanju svesti javnosti o njihovim problemima putem gostovanja u medijima. Do penzionisanja je bila zaposlena u osnovnoj školi „Jovan Dučić“, u Beogradu, gde je, kao školska psihološkinja, veoma rano (mnogo pre nego što je to prepoznato od strane države) prepoznala probleme dece žrtava nasilja i dece iz romske populacije, i svesrdno im pomagala i obezbeđivala zaštitu, kako od nasilja tako i od diskriminacije. Od 1996. godine kontinuirano radi u Savetovalištu za mlade pri Domu omladine u Beogradu. U periodu 1997-1999. bila je angažovana na podršci deci i ženama žrtvama nasilja u Savetovalištu protiv nasilja u porodici.

Imajući sve prethodno navedeno u vidu, Upravni odbor je bio mišljenja da je momenat da se Jadranki oda priznanje za sve njene doprinose, te da se njen višedecenijski rad na zalaganjima za prava žrtava i pružanju podrške žrtvama, posebno deci i mladima, učini vidljivim.

Tokom ove godine nije bilo predloga za nagradu „Treći put“ i za nagradu talentovanom mladom istraživači i istraživačici.

Jačanje kapaciteta VDS tima

Tokom 2021. godine radilo se i na jačanju kapaciteta tima VDS koji je bio neposredno uključen u realizaciju aktivnosti tokom 2021. godine. Organizovan je sastanak za jačanje tima, koji je održan u Vršcu 19. i 20. jula 2021. godine i dan za opuštanje 28. decembra 2021 godine u Beogradu. Pored toga, na jačanju kapaciteta se radilo i kroz učešće članica VDS tima na nizu radionica u organizaciji različitih organizacija i fondacija, o čemu više informacija ima u delu izveštaja o učešću članova/članica VDS na naučnim i stručnim skupovima. Takođe, tokom 2021. godine Jasmina Nikolić i dr Sanja Čopić su prošle i Antikorupcijski kurs u organizaciji UN Women.

Biblioteka VDS

Tokom izveštajnog perioda uvećavan je fond knjiga. VDS biblioteka trenutno raspolaže sa 1839 naslova iz domena viktimologije, prava, kriminologije, studija roda, istine i pomirenja, ljudskih prava, restorativne pravde i drugih oblasti. Pored toga, VDS biblioteka raspolaže i sa velikim brojem časopisa, od kojih 6 časopisa VDS dobija redovno, putem razmene: Revija za kriminalistiku in kriminologiju, Varstvoslovje, Perjanik, Sociologija, Pravni zapisi i Pravo: teorija i praksa. Jedan broj časopisa je poklon VDS od strane članica VDS ili ustanova sa kojima VDS saraduje: prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović poklanja VDS biblioteci svoje primerke časopisa European Journal of Criminology, Criminology in Europe, The International Journal of Restorative Justice i Contemporary Justice Review, dok Kriminalističko-policijski univerzitet redovno dostavlja svoj časopis Nauka, bezbednost, policija - Žurnal za kriminalistiku i pravo. Najzad, biblioteka VDS raspolaže i bogatim izborom audio i video materijala.

VDS biblioteka je dostupna svim članovima Društva. Od novembra 2007. godine korišćenje biblioteke uključeno je u cenu članarine, dok osobe koje nisu članovi VDS mogu da se učlane u biblioteku. Od 2007. godine, u biblioteku VDS učlanilo se 99 osoba.

Informacije o radu biblioteke dostupne su na <http://vds.rs/VDSBibliotekaMenu.htm>, a sadržaj VDS biblioteke na www.vds.org.rs/BibliotekaKnjige.htm.

Nabavka knjiga za biblioteku se najvećim delom ostvaruje putem poklona i dobijanja primeraka knjiga za prikazivanje u naučnom časopisu *Temida*. Poslovi u vezi sa održavanjem i korišćenjem biblioteke su samofinansirajući i volonterski. Tokom izveštajnog perioda za VDS biblioteku bila je zadužena Milica Luković Radaković.

Konkurisanje za projekte

Jedna od stalnih aktivnosti VDS je traženje sredstava za projekte i dalje razvijanje strategije dugoročnijeg i stabilnijeg finansiranja. Tokom izveštajnog perioda VDS je, samostalno ili u partnerstvu, konkurisalo za ukupno 7 projekata ili projektnih aktivnosti u okviru projekata

drugih organizacija. Od tog broja, sredstva su dobijena za realizaciju 4 projekata, odnosno aktivnosti u okviru projekata drugih organizacija.

Zalaganje za izmene zakona i prakse

Učešće u radnim grupama Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji (NKEU)

VDS je aktivan član dve radne grupe u okviru Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji (NKEU): Radne grupe zadužene za praćenje pregovora u poglavlju 23 i Radne grupe zadužene za praćenje pregovora u poglavlju 24. Tokom izveštajnog perioda, VDS je, kroz redovno informisanje, pratilo rad Radnih grupa NKEU za poglavlja 23 i 24. Predstavnica VDS, dr Sanja Čopić, je učestvovala na sastanku NKEU sa EU Delegacijom u Srbiji, koji je održan online 9. mart 2021., kao i na internom sastanku radne grupe za poglavlje 24. Uz to, VDS je kao član obe radne grupe u okviru NKEU podržalo saopštenja koja su dostavljena nadležnim organima, i to: *Ukidanje uredbe kojom se onemogućavaju istraživanja u oblasti odbrane je slika stanja demokratije u Srbiji* i *Ozbiljno ugrožena bezbednost novinarima i novinarkama KRIK-a*. Takođe su podržani zahtevi NKEU za produženje javne rasprave o Nacrtu zakona o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika i Nacrtu zakona o unutrašnjim poslovima.

Praćenje sudskih postupaka i postupanja institucija u slučajevima rodno zasnovane diskriminacije i drugih kršenja prava žena u oblasti rada i zapošljavanja

Projekat *Prepoznaj rodnu diskriminaciju, prepoznaj povredu prava u oblasti rada i zapošljavanja! Reaguj!*, bio je deo Akcije *Unapređenje radnih prava žena*, finansirane od strane Evropske Unije i kofinansirane od strane Švedske Agencije za saradnju i razvoj. Osnovni cilj projekta bio je prepoznavanje rodne diskriminacije i povređivanja drugih prava žena u oblasti rada i zapošljavanja i davanje informacija o tome na koji način mogu da ostvare svoja prava u oblasti rada i zapošljavanja i kome mogu da se obrate za pomoć i zaštitu u slučaju njihovog kršenja. Projekat je trebalo da doprinese povećanju uticaja organizacija civilnog društva u pozivanju relevantnih institucija da primenjuju pozitivne propise kako bi se osigurala zaštita prava žena na rad i doprinelo osnaživanju žena da zaštite svoja prava.

U okviru projekta, u izveštajnom periodu je završeno prikupljanje podataka o pojedinačnim slučajevima diskriminacije i drugih kršenja prava žena u oblasti rada i zapošljavanja i na osnovu njih su koncipirani zaključci i preporuke vezane za postupanje nadležnih institucija i organizacija u slučajevima rodne diskriminacije i drugih kršenja prava žena u oblasti rada i zapošljavanja, koje su predstavljene i diskutovane na panel diskusiji o zaštiti žena od rodno zasnovane diskriminacije i povrede prava u oblasti rada i zapošljavanja, o čemu je više informacija dato niže u izveštaju.

Takođe, dr Sanja Čopić i Jasmina Nikolić su recenzirale studiju *Rodna diskriminacija u oblasti rada i zapošljavanja u Srbiji*, Kvinna till Kvinna.

Projekat je realizovan u periodu od 3.2.2020. do 2.2.2021. sa produženjem do 2.5.2021. U ovu aktivnost bile su uključene: Jasmina Nikolić, dr Sanja Čopić, Mirjana Tripković, dr Mirjana Dokmanović i Mina Mijailović.

Istraživačka grupa VDS za femicid i njen rad u okviru Evropske opservatorije za femicid

Evropska opservatorija za femicid jedan je od najvažnijih rezultata aktivnosti projekta *Femicid širom Evrope* (realizovan u okviru Evropskog programa saradnje u oblasti nauke i tehnologije (COST) - 2013-2017), u kome je učestvovala Srbija (u Upravnom odboru projekta bile su: prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, dr Sanja Čopić i mr Ljiljana Stevković). Evropska opservatorija za femicid (EOF) je uspostavljena 2018. godine. Misija EOF je prevencija femicida putem prikupljanja podataka, kroz vidljivost podataka i podizanje svesti i to: kroz stvaranje jedinstvenog evropskog sistema prikupljanja podataka koji će obezbediti merenje i komparaciju obima femicida širom Evrope i podizanje svesti javnosti i stručnjaka, i kroz analizu pojedinačnih slučajeva femicida širom Evrope u cilju identifikovanja propusta u reagovanju na nasilje nad ženama. Više o EOF videti na <http://eof.cut.ac.cy/>

EOF ima četiri tela: Koordinatore koji se menjaju svake dve godine, Savet, Nacionalne istraživačke grupe i dve tematske grupe (za kvantitativna i kvalitativna istraživanja). Uloga istraživačkih grupa je da, zajedno sa EOF, rade na prikupljanju i analizi podataka o femicidu - u toku je prikupljanje podataka za pilot studiju. Istraživačku grupu za Srbiju čine članice VDS: prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, dr Sanja Čopić, dr Vida Vilić i mr Ljiljana Stevković. Istraživačka grupa za Srbiju od početka je uključena u EOF.

Tokom 2021. godine istraživačka grupa za Srbiju sprovela je sledeće aktivnosti:

- Nastavak rada na prikupljanju podataka u okviru pilot studije EOF o slučajevima femicida tokom 2020. godine, a u cilju stvaranja jedinstvene baze podataka o slučajevima femicida u Evropi. Ključni izvori podataka su: evidencije policije i medijski tekstovi, a dodatni izvori podataka: evidencije tužilaštva, sistema socijalne zaštite, NVO i drugi. Prikupljaju se podaci o slučaju, žrtvi, učiniocu, njihovom odnosu, situacionim faktorima, kontekstu ubistva (nasilje koje je prethodilo), sistemu podrške, ishodu slučaja. U Srbiji su ključni izvor podataka bili medijski tekstovi o ubistvima žena u kontekstu partnerskog nasilja. Korišćena je baza medijskih tekstova o femicidu Autonomnog ženskog centra, kao i dodatni tekstovi štampanih i elektronskih medija. Popunjena je baza podataka za 2020. godinu i dostavljena koordinatorima EOF.
- Dr Sanja Čopić je predstavila EOF i istraživačku grupu za Srbiju i njene aktivnosti na okruglom stolu o femicidu u organizaciji Mreže Žene protiv nasilja, koji je organizovan 18. maja 2021. godine u Medija centru povodom dana sećanja na ubijene žene žrtve nasilja.

U ovu aktivnost neposredno su uključene: prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, dr Sanja Čopić, dr Vida Vilić i mr Ljiljana Stevković.

DA LI ZNAŠ ŠTA JE FEMICID?

Mreže Žena protiv nasilja
Utorak, 18. maj, 11h
Medija centar
Terazije 3

U susret pravednoj preraspodeli neplaćenih poslova staranja u Srbiji

Projekat *U susret pravednoj preraspodeli neplaćenih poslova staranja u Srbiji* realizovao je Udruženje Fenomena, u saradnji sa Centrom za promociju zdravih stilova života – Centar E8. Projekat je podržan od strane UN Women. U okviru projekta, Viktimološko društvo Srbije učestvovalo je u izradi plana za zagovaranje za preraspodelu neplaćenih poslova staranja u lokalnoj zajednici. Cilj projekta bio je da doprinese rešavanju problema preraspodele neplaćenih poslova staranja. U završnoj fazi projekta, koja je realizovana u periodu koji obuhvata ovaj izveštaj, predstavljeni su planovi za zagovaranje.

Viktimološko društvo Srbije je predstavilo plan zagovaranja pod nazivom „Usklađivanje porodičnih i profesionalnih obaveza“ na završnoj online konferenciji, koja je održana 26. januara 2021. godine. Plan zagovaranja koji je VDS razvilo usmeren je ka kompanijama, poslodavcima i zaposlenima kao ciljnoj grupi. Tema zagovaranja bila je usklađivanje porodičnih i profesionalnih obaveza na način da se i muškarci i žene podjednako uključe kako na tržište rada, tako i oko brige o deci i drugim neplaćenim poslovima staranja. Opšti cilj plana zagovaranja je podizanje svesti poslodavaca o uticaju i značaju usklađivanja posla i porodičnih obaveza za efikasnost i kvalitet poslovanja. Posebni ciljevi odnosili su se na: Razvijanje radne kulture koja je osetljiva na porodične zahteve kako majki tako i očeva; Podsticanje zaposlenih i poslodavaca na korišćenje roditeljskog odsustva od strane očeva; Otklanjanje rodnog jaza u zaradama (jer je to jedan od razloga zbog koga se zaposleni očevi retko odlučuju da koriste odsustvo radi nege deteta); Implementiranje pojedinih mera

(fleksibilno radno vreme za roditelje sa malom decom; pola radnog vremena za oba roditelja) u kompanijama kroz pilot programe.

Aktivnost je realizovana od 15. oktobra 2020. do 20. januara 2021. godine. U realizaciju ove aktivnosti neposredno su bile uključene Jasmina Nikolić i Milica Luković Radaković.

Zalaganje za podizanje društvene svesti o pravima i položaju žrtava

Obeležavanje Evropskog dana žrtava

Povodom 22. februara - Evropskog dana žrtava, predstavnice VDS su održale predavanja na beogradskim fakultetima sa ciljem senzibilisanja studenata za potrebe žrtava, informisanja o službi *VDS info i podrška žrtvama* i drugim službama za žrtve i promovisanja volonterskog rada u njima. Uz to, predstavljen je projekat *Seksualno nasilje na univerzitetima u Srbiji: Podizanje svesti i razvijanje inovativnih mehanizama za podršku žrtvama* (o čemu više informacija ima niže u izveštaju) i najavljeno istraživanje o seksualnom nasilju nad studentima koji studiraju na fakultetima u Srbiji. Predavanja su organizovana na sledećim fakultetima:

- Jasmina Nikolić je održala predavanje studentima na Odeljenju za psihologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Fakultetu za pravne i poslovne studije „Dr Lazar Vrkatić“ Univerziteta Union u Novom Sadu,
- Dr Sanja Čopić je održala predavanje studentima na Pravnom fakultetu Univerziteta Union i Kriminalističko-policijskom univerzitetu;
- Mirjana Tripković je održala predavanje studentima na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu, Unija studenata socijalnog rada;
- Marijana Nedić održala predavanje studentima na Fakultetu za medije i komunikaciju u Beogradu. Predavanje je organizovao klub studenata psihologije „Akcioni plan“;
- Milica Luković Radaković je održala predavanje studentima na Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu.

Povodom ovogodišnjeg obeležavanja Evropskog dana žrtava, Viktimološko društvo Srbije je skrenulo pažnju javnosti na posledice koje trpe žrtve usled viktimizacije različitim oblicima kriminaliteta, kao i na jedno od najvažnijih prava žrtava, pravo na naknadu štete. Posledice viktimizacije pogađaju žrtve na različite načine. Žrtve trpe materijalnu štetu, fizičke povrede, zdravstvene probleme, psihičke patnje i različite socio-ekonomske teškoće. Kako bi se ublažile posledice krivičnih dela na žrtve, VDS je apelovalo na državu da preduzme mere za osnivanje državnog fonda za naknadu štete žrtvama nasilja.

Online konferencija Viktimološkog društva Srbije „Žrtve i savremeni društveni kontekst: Izazovi i perspektive“

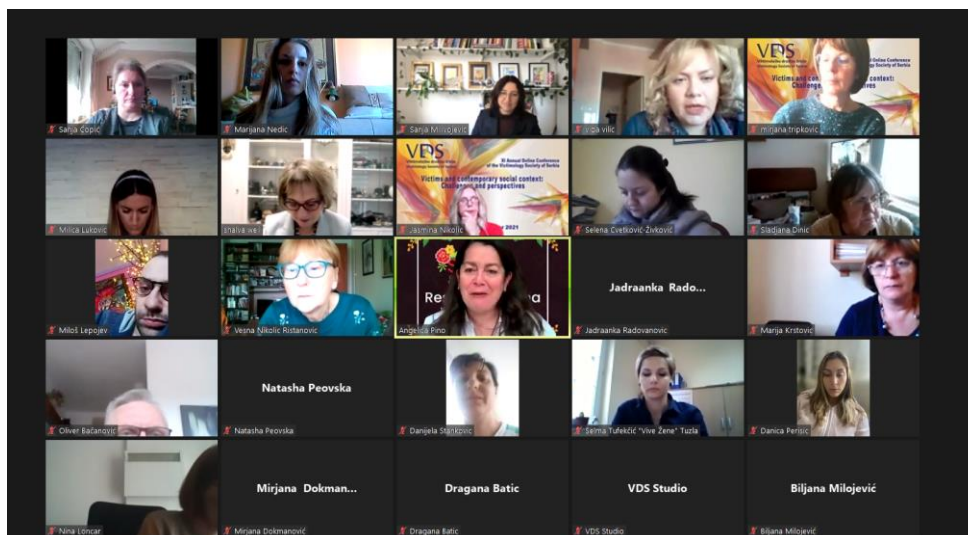
Godišnja konferencija Viktimološkog društva Srbije, pod nazivom „Žrtve i savremeni društveni kontekst: Izazovi i perspektive“ je održana 25. i 26. novembra 2021. godine u Beogradu. Konferencija je okupila preko 70 učesnica i učesnika iz Srbije, Severne Makedonije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Crne Gore, Italije, Švajcarske, Velike Britanije, Izraela, Kanade, Južne Afrike i Indije. Zbog epidemiološke situacije izazvane virusom COVID-19 i

neophodnosti poštovanja preventivnih mera, konferencija je održana online, putem ZOOM platforme.

Konferencija je imala za cilj da omogući razmenu iskustava i znanja i da ukaže na izazove, ali i na pravce daljeg rada i zalaganja vezanih za položaj žrtava kriminaliteta u savremenom društvenom kontekstu i razvoj viktimologije. Posebna pažnja poklonjena je razmatranju koncepta *pravda za žrtve* i šta pravda za žrtve u savremenom društvenom kontekstu znači, te da li je ona postala sinonim za strože kažnjavanje, represiju i osvetu. Ukazalo se na starije osobe kao žrtve diskriminacije i nasilja, s posebnim fokusom na rizik od femicida kada su u pitanju starije žene, potom na aktuelne probleme u zaštiti dece od zlostavljanja i zanemarivanja i na to ko su žrtve korupcije i organizovanog kriminaliteta i kako ih zaštititi od viktimizacije. Analizirala su se pitanja viktimizacije i zaštite žrtava u kontekstu novih digitalnih tehnologija, s posebnim fokusom na prevare, krađe identiteta, vršnjačko nasilje i slično, ali se govorilo i o mogućnostima savremenih digitalnih tehnologija u pružanju podrške žrtvama. Pored toga, pažnja je bila usmerena na etička i praktična pitanja vezana za istraživanje nasilja nad ženama u kontekstu pandemije Covid-19, te izazovima sa kojima se istraživači suočavaju, kao i naučene lekcije koje mogu da posluže za neka buduća istraživanja različitih oblika viktimizacije. Uz sve navedeno, tokom konferencije su prikazani rezultati novijih istraživanja u vezi sa partnerskim, rodno zasnovanim, seksualnim i porodičnim nasiljem. Analizirani su potencijali i mogućnosti primene afirmativnog istraživanja u programima podrške žrtvama, i ukazivalo se i na značaj prve pomoći i psihosocijalne podrške u kriznim i vanrednim situacijama i nesrećama.

Zvanično otvaranje konferencije upriličeno je govorom dobrodošlice predsednika VDS, prof. dr Slobodana Savića i direktorke VDS, Jasmine Nikolić, te predstavljanjem dobitnice godišnje nagrade Viktimološkog društva Srbije, Jadranke Radovanović.

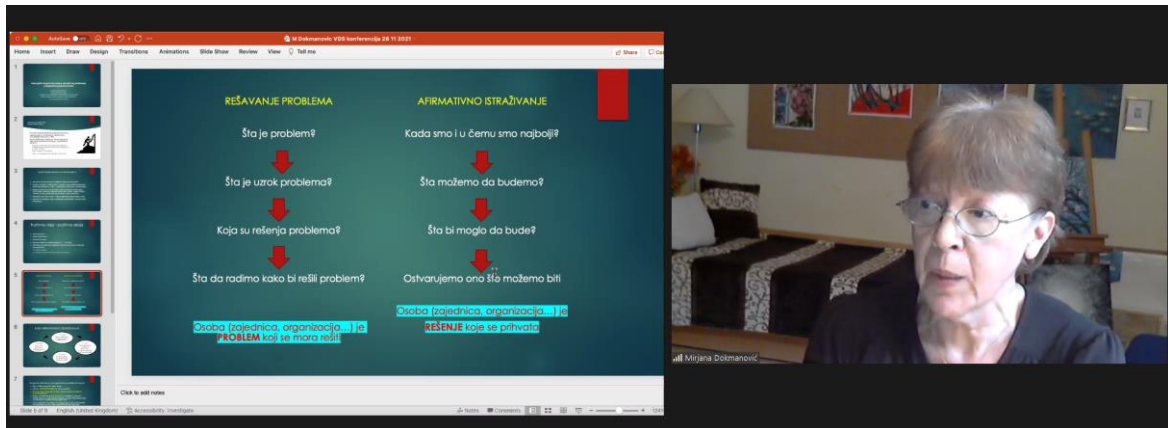
Rad na konferenciji se odvijao kroz sledeće sesije: Žrtve i izazovi istraživanja u savremenom društvenom kontekstu; Žrtve i pandemija Covid-19; Žrtve i odgovori na viktimizaciju u savremenom društvu; Problemi zaštite žrtava i inovativni odgovori na viktimizaciju; Različite kategorije žrtava; Različiti oblici viktimizacije.

Na online konferenciji izlaganja su imali:

- Dr Sanja Milivojević, La Trobe, Univerzitet u Melburnu (Australija), Border criminologies, Univerzitet Oksford (Velika Britanija)
- Angelica Pino, Elizabeth Dartnall, Anik Gevers, Inicijativa za istraživanje seksualnog nasilja (Južna Afrika)
- Prof. dr Shalva Weil, Seymour Fox škola za obrazovanje, Hebrejski univerzitet u Jerusalimu (Izrael)
- Prof. dr Oliver Bačanović, Fakultet za bezbednost - Skopje, Univezitet „Sv. Kliment Ohridski“ Bitola (Severna Makedonija) i prof. dr Nataša Peovska, Fakultet za bezbednost - Skopje, Univezitet „Sv. Kliment Ohridski“ Bitola (Severna Makedonija)
- Prof. dr Dragana Batić, Fakultet za bezbednost - Skopje, Univezitet “Sv. Kliment Ohridski” Bitola (Severna Makedonija) i Natka Pačoska, klinička psihološkinja (Severna Makedonija)
- Dr Vida Vilić, Klinika za stomatologiju Niš (Srbija)
- Selma Tufekčić, UG „Vive Žene“ Tuzla (Bosna i Hercegovina)
- Prof. dr Ezzat A. Fattah, osnivač i professor emeritus Fakulteta za kriminologiju, Univerzitet Simon Fraser (Kanada), čiji rad je pročitala prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović
- Dr Uglješa Zvekić, Ambasador, šef Kancelarije Evropske organizacije za javno pravo pri UN, savetnik u Globalnoj inicijativi protiv transnacionalnog organizovanog kriminala (Ženeva/Beč) i prof. dr Nando Dalla Chiesa, Univerzitet u Milanu (Italija)
- Dr Mirjana Dokmanović, Institut društvenih nauka i Viktimološko društvo Srbije (Srbija)
- Prof. dr Slobodan Savić, Institut za sudsku medicinu „Milovan Milovanović“, Medicinski fakultet, Univerzitet u Beogradu (Srbija)
- Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, Viktimološko društvo Srbije i Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerzitet u Beogradu (Srbija), dr Sanja Čopić, Viktimološko društvo Srbije i Institut za kriminološka i sociološka istraživanja (Srbija) i Milica Luković Radaković, Viktimološko društvo Srbije (Srbija)
- Prof. dr Irma Kovčo Vukadin, Odsjek za kriminologiju, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu (Hrvatska)
- Dr Zorica Mršević, Institut društvenih nauka Beograd (Srbija)
- Mr Svetlana Janković, Fond socijalne i demokratske inicijative (Srbija)

- Prof. dr Ivana Kronja, Beogradska Akademija poslovnih i umetničkih strukovnih studija (Srbija)
- Prof. dr Jasna Hrnčić, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Beogradu (Srbija) i Nina Lončar, Ustanova za smeštaj odraslih i starih „Pljevlja“ (Crna Gora)
- Dr Filip Mirić, Pravni fakultet, Univerzitet u Nišu (Srbija) i prof. dr Danica Vasiljević - Prodanović, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerzitet u Beogradu (Srbija)

Članice i članovi Programskog odbora Konferencije:

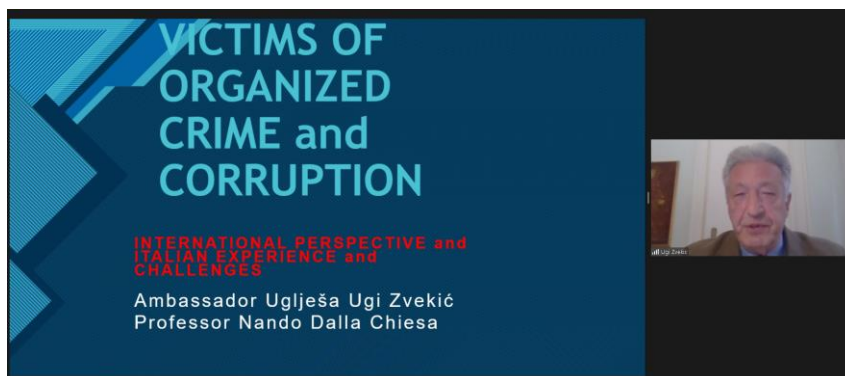
- Prof. dr Gorazd Meško, redovni profesor, prodekan za istraživanja i rukovodilac Instituta za krivično pravosuđe i bezbednost na Fakultetu za krivično pravosuđe i bezbednost, Univerzitet u Mariboru (Slovenija)
- Prof. dr Oliver Bačanović, redovni profesor Fakulteta za bezbednost, Univerzitet „Sv. Kliment Ohridski“, Skoplje (Makedonija)
- Akademkinja prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, članica Evropske akademije nauka i umetnosti, redovna profesorka na Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu, članica Upravnog odbora Viktimološkog društva Srbije, počasna članica Svetskog viktimološkog društva i bivša predsednica Evropskog udruženja za kriminologiju (Srbija)
- Prof. dr Irma Kovčo-Vukadin, redovna profesorka na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu, Odeljenje za kriminologiju, Univerzitet u Zagrebu (Hrvatska)
- Dr Sanja Milivojević, naučna saradnica za kriminologiju na La Trobe Univerzitetu u Melburnu (Australija) i izvršna direktorka programa Border criminologies na Univerzitetu Oksford (Velika Britanija)
- Dr Sanja Ćopić, viša naučna saradnica u Institutu za kriminološka i sociološka istraživanja u Beogradu i predsednica Upravnog odbora Viktimološkog društva Srbije (Srbija)

Članice Organizacionog odbora Konferencije:

- Jasmina Nikolić, direktorka Viktimološkog društva Srbije
- Dr Sanja Ćopić, viša naučna saradnica u Institutu za kriminološka i sociološka istraživanja u Beogradu i predsednica Upravnog odbora Viktimološkog društva Srbije
- Milica Luković Radaković, asistentkinja u Viktimološkom društvu Srbije

Kao i prethodnih godina, konferencija VDS predstavljala je doprinos kampanji 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama, koja je počela 25. novembra Međunarodnim danom borbe protiv nasilja nad ženama i završila se 10. Decembra Međunarodnim danom ljudskih prava.

Odlukom Komore socijalne zaštite RS, online konferencija Viktimološkog društva Srbije kategorisana je kao međunarodna konferencija. U skladu sa Bodovnom listom uslova za sticanje bodova za obnavljanje licence stručnih radnika u socijalnoj zaštiti, za aktivno učestvovanje na međunarodnoj konferenciji ostvaruje se 20 bodova, a za pasivno 10 bodova.

Sredstva za organizovanje konferencije su obezbeđena iz plaćenih kotizacija i od sredstava Ministarstva, prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

Nacionalni mehanizam za prevenciju torture

VDS je jedna od šest organizacija civilnog društva sa kojom je Zaštitnik građana 2020. zaključio sporazum o saradnji u obavljanju poslova Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture (NPM). Potpisanim sporazumima bliže se uređuje saradnja koju će Zaštitnik građana ostvarivati sa izabranim udruženjima u obavljanju poslova NPM a na osnovu Odluke Zaštitnika građana od 19. juna 2020. godine o izboru udruženja sa kojima će Zaštitnik građana saradivati u obavljanju poslova NPM i u skladu sa članom 2a. stav 2. Zakona o ratifikaciji Opcionog protokola uz Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka.

Saradnja se sprovodi kroz učešće predstavnika i stalnih stručnih saradnika udruženja u posetama mestima gde se nalaze ili se mogu nalaziti lica lišena slobode, izradi izveštaja ili delova izveštaja o obavljenim posetama, izradi preporuka za otklanjanje utvrđenih nedostataka u radu ustanova gde se nalaze ili se mogu nalaziti lica lišena slobode, davanju stručnih nalaza i mišljenja o zdravstvenom stanju, naročito nastalim fizičkim povredama i pretrpljeno m psihičkom bolu kao posledici bilo kog oblika zlostavljanja. Takođe, saradnja se ogleda i u izradi izveštaja ili delova tematskih izveštaja o stanju u oblasti položaja lica lišenih slobode, izradi analiza i/ili mišljenja o propisima ili nacrtima propisa kojima se uređuju položaj, prava i obaveze lica lišenih slobode.

U toku izveštajnog perioda organizovana je jedna poseta Kazneno-popravnim zavodu za žene u Požarevcu. U ime VDS u poseti je bila Jasmina Nikolić. Pored toga, na poziv NPM VDS je dao svoje komentare i sugestije na predlog Zakona o izmenama i dopunama Zakona o maloletnim učiniocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica.

Za saradnju sa NPM bile su zadužene sledeće osobe: dr Sanja Čopić, Jasmina Nikolić i Milica Luković Radaković.

Panel diskusije o zaštiti žena od rodno zasnovane diskriminacije i povrede prava u oblasti rada i zapošljavanja

U okviru projekta *Prepoznaj rodnu diskriminaciju, prepoznaj povredu prava u oblasti rada i zapošljavanja! Reaguj!*, koji je napred pomenut, u izveštajnom periodu je organizovana završna panel diskusija o zaštiti žena od rodno zasnovane diskriminacije i povrede prava u oblasti rada i zapošljavanja.

The poster features a dark red background with white text. At the top left is the European Union flag with the text 'Funded by the European Union'. At the top right is the Swedish flag with the text 'Co-funded by Swedish Development Cooperation Sweden Sverige'. The main text in the center reads: 'Panel diskusija o zaštiti žena od rodno zasnovane diskriminacije i povrede prava u oblasti rada i zapošljavanja'. Below this, the date '15. april 2021.' is displayed. On the right side, there is a stylized white graphic of a hand holding a wrench and a screwdriver. At the bottom, a row of logos is labeled 'Implemented by:' and includes logos for the Gender Alliance for Development Center, KVINNA KVINNA, REAC-OR research in action, and WOMEN'S RIGHTS CENTER CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA.

Cilj panel diskusije bio je da okupi stručnjake i stručnjakinje koji se iz različitih perspektiva bave pružanjem pomoći i zaštite žrtvama rodno zasnovane diskriminacije i povrede prava u oblasti rada i zapošljavanja i doprinese uspostavljanju dijaloga, umrežavanju i boljem korišćenju postojećih resursa za pomoć i podršku žrtvama na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou. Tokom ove poslednje panel diskusije predstavljeni su i glavni zaključci i preporuke za unapređenje položaja i zaštite žena od rodno zasnovane diskriminacije i povrede prava u oblasti rada i zapošljavanja. Najzad, i ova panel diskusija je imala za cilj da se predstavi *Vodič za zaštitu žena od rodno zasnovane diskriminacije i povrede prava u oblasti*

rada i zapošljavanja. Panel diskusija je održana 15. aprila 2021. godine, online. Diskusiju je pratio 31 učesnik putem ZOOM platforme i još 10 osoba putem FB naloga VDS.

U realizaciju ove aktivnosti neposredno su bile uključene: Jasmina Nikolić, dr Sanja Čopić, dr Mirjana Dokmanović i Milica Luković Radaković.

Moć promene – Moć prevencije rodno baziranog nasilja u Srbiji

Projekat *Moć promene-Moć prevencije rodno baziranog nasilja u Srbiji* realizuje se u okviru Fonda Ujedinjenih nacija za borbu protiv nasilja nad ženama (UNTF). Projekat bi trebalo da doprinese smanjenju štetnih, rodno zasnovanih stereotipa povezanih sa diskriminacijom i nasiljem nad ženama i devojkama kroz podizanje nivoa znanja i informisanosti mladih i uticaj na promenu negativnih stavova i ponašanja. Viktimološko društvo Srbije je jedna od osam organizacija koje učestvuju na projektu. Aktivnosti se sprovode u osam gradova/opština u Srbiji: Kraljevo, Novi Sad, Zaječar, Novi Beograd, Čelarevo, Aleksinac, Prijepolje i Sombor.

Glavne aktivnosti tokom izveštajnog bile su:

- Organizacija i realizacija serije od ukupno osam radionica, u trajanju od po 150 minuta, namenjenih devojkama, po modelu 'Moć promene'. Više o tome videti u delu izveštaja o edukacijama.
- Podrška grupi mladih u organizovanju lokalnih zagovaračkih aktivnosti za prevenciju rodno-baziranog nasilja: dve učesnice obuke 'Moć promene' koju je organizovalo Viktimološko društvo Srbije su pohađale Letnji kamp, tokom kojeg je dogovoreno da se iste pridruže novosadskoj grupi učesnica u organizovanju lokalnih zagovaračkih aktivnosti. Tokom trajanja kampanje 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama, devojke koje su pohađale Letnji kamp su osmislile i kreirale objave u vidu postera koji su deljeni na društvenim mrežama Viktimološkog društva Srbije (Facebook, Instagram).
- Podela informacija o kampanji 'Moć promene – Moć prevencije' putem socijalnih mreža.

Projekat se realizuje u periodu od 10.6.2020. do 30.9.2022.

U realizaciju projekta aktivno su bile uključene Jasmina Nikolić, Milica Luković Radaković i Marijana Nedić.

Istraživanja

Seksualno nasilje na univerzitetima u Srbiji: Podizanje svesti i razvijanje inovativnih mehanizama za podršku žrtvama

Viktimološko društvo Srbije je jedna od devet istraživačkih organizacija iz sveta koje su 2020. godine dobile nagradu za inovacije u prevenciji i odgovoru na rodno zasnovano nasilje, koju dodeljuju Inicijativa za istraživanje seksualnog nasilja i Svetska banka (videti na: <https://www.svri.org/what-we-do/research-support/svri-grants/svri-grant-2020>). Nagrada je dobijena za realizaciju projekta *Seksualno nasilje na univerzitetima u Srbiji: Podizanje svesti i razvijanje inovativnih mehanizama za podršku žrtvama*. Više o nagradi i ostalim nagrađenim

institutima i organizacijama može se videti na <https://www.svri.org/what-we-do/research-support/svri-grants/svri-grant-2020>

Projekat *Seksualno nasilje na univerzitetima u Srbiji: Podizanje svesti i razvijanje inovativnih mehanizama za podršku žrtvama* ima za cilj podizanje svesti o seksualnom nasilju na univerzitetima/fakultetima u Srbiji i unapređenje institucionalnog odgovora kroz predlaganje inovativnih mehanizama za prevenciju i odgovor na slučajeve seksualnog nasilja na univerzitetima/fakultetima u Srbiji. Projekat čine četiri grupe aktivnosti: istraživanje seksualnog nasilja na fakultetima u Srbiji, razvijanje i pilotiranje treninga za 'prvi odgovor' na seksualno nasilje na fakultetima, razvijanje mehanizama za prevenciju seksualnog nasilja i podršku žrtvama na fakultetima, te diseminacija rezultata projekta.

U toku izveštajnog perioda sprovedene su sledeće aktivnosti:

- Istraživanje seksualnog nasilja nad studentima na fakultetima u Srbiji:
  - Desk analiza: nastavak rada na prikupljanju, analizi i pripremanju pregleda rezultata dosadašnjih istraživanja o obimu, strukturi i karakteristikama seksualnog nasilja na fakultetima u svetu i Srbiji; prikupljanje primera dobre prakse vezano za obuke za 'prvi odgovor' na seksualno nasilje na univerzitetima/fakultetima u drugim zemljama, kao osnova za razvijanje i pilotiranje obuke za prvi odgovor/prvu podršku u slučaju seksualnog nasilja na fakultetima, koja će biti sprovedena na šest fakulteta tokom 2022. godine.
  - Empirijsko istraživanje: 1) Pripremne aktivnosti za sprovođenje empirijskog istraživanja: dobijanje mišljenja i saglasnosti za realizaciju istraživanja od Etičkog odbora VDS; uspostavljanje saradnje sa odabranim fakultetima u 4 grada u Srbiji (Beograd, Novi Sad, Niš i Kragujevac); uspostavljanje saradnje sa kontakt osobama sa svakog od 22 fakulteta na kojima je potom sprovedeno istraživanje, i informisanje studenata o istraživanju u okviru predavanja u sklopu obeležavanja 22. februara – Evropskog dana žrtava, o čemu je više reči bilo napred u izveštaju; 2) Prikupljanje podataka, online, preko Survey Monkey platforme; unos, obrada i analiza podataka i pisanje istraživačkog

izveštaja, koji će, uz pregled rezultata prethodnih istraživanja, biti publikovan 2022. godini u formi knjige.

- Razvijanje i pilotiranje treninga za ‘prvi odgovor’ na seksualno nasilje na fakultetima:
  - Na osnovu nalaza istraživanja i ostvarene saradnje sa kontakt osobama u okviru istraživačkog dela projekta, odabrano je šest fakulteta na kojima će se pilotirati obuka za ‘prvi odgovor’ na seksualno nasilje na fakultetima i raditi na razvijanju i unapređivanju mehanizama za prevenciju seksualnog nasilja i podršku žrtvama; uspostavljena je saradnja sa ovim fakultetima i kontakt osobama; napravljen je plan obuke koja ima za cilj jačanje kapaciteta zaposlenih i studenata na fakultetima za reagovanje na seksualno nasilje, koja će se sprovesti u formi 8 tematskih radionica; definisani su kriterijumi za odabir polaznika/ca obuke iz reda nastavnog i nenastavnog osoblja i studenata sa šest fakulteta. Obuka će se sprovesti u prvoj polovini 2022. godine.
- Diseminacija rezultata projekta/istraživanja je vršena kroz:
  - Medijsko istupanje članica istraživačkog tima o čemu je više informacija dato u delu izveštaja o medijskom istupanju;
  - Predstavljanje nalaza istraživanja na naučnim konferencijama, tribinama i panelima. Više o tome videti u delu izveštaja o učešću članova/članica VDS na naučnim i stručnim skupovima
  - Predstavljanje projekta studentima u okviru predavanja na fakultetima u sklopu obeležavanja Evropskog dana žrtava, o čemu je više reči bilo u prethodnom delu izveštaja; predstavljanje nalaza istraživanja studentima Fakulteta za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu u okviru predavanja na predmetu Viktimologija;
  - Rad objavljen u naučnom časopisu *Temida*: Ćopić, S., Luković Radaković, M. (2021) Seksualno nasilje nad studentima na fakultetima: Pregled rezultata dosadašnjih istraživanja, *Temida*, 24(3): pp. 279-302.
  - Brošuru za studente o tome kako da prepoznaju seksualno nasilje, koju je napravio Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, dostupno na http://www.ff.uns.ac.rs/uploads/files/Studenti/FF_Brosura_Seksualno_Uznemiravanje_INT.pdf.
- Učešće na sastancima projektnih partnera, 23.3.2021. i 19.10.2021. (online)

Projekat traje od 1.7.2020. do 1.7. 2022. godine. Projekat finansira Svetska banka. Tokom izveštajnog perioda u projekat su bile uključene: prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, dr Sanja Ćopić, Jasmina Nikolić i Milica Luković Radaković.

Nedozvoljena trgovina oružjem i nasilje izvršeno vatrenim oružjem u Evropi: Analiza stanja u Srbiji

Projekat TARGET - Trgovina oružjem i njen uticaj na nasilje izvršeno vatrenim oružjem u Evropi sprovode Flamanski mirovni institut (Belgija) i Institut za bezbednost i globalna pitanja Univerziteta Lajden (Holandija). Reč je o velikom međunarodnom istraživačkom projektu o nasilju izvršenom vatrenim oružjem u Evropi i nedozvoljenoj trgovini oružjem. Sastoji se od dubinske analize nasilja izvršenog vatrenim oružjem i uticaja nedozvoljene trgovine oružjem na nasilje koje se vrši i to u sedam zemalja: Belgiji, Estoniji, Holandiji, Poljskoj, Srbiji, Španiji i Švedskoj.

Viktimološko društvo Srbije-VDS je sprovelo istraživanje u Srbiji, koje je imalo za cilj da se utvrdi obim i priroda nasilja izvršenog vatrenim oružjem u Srbiji; karakteristike vatrenog

oružja koje se koristi u slučajevima nasilja u Srbiji; potom, bolje razumevanje mogućih mera i identifikovanje najbolje prakse, tj. da se utvrde postojeće mere i praksa u vezi sa sprečavanjem nasilja upotrebom vatrenog oružja, borbom protiv nedozvoljene trgovine oružjem i ograničavanjem uticaja nedozvoljene trgovine oružjem na nasilje; i da se razvije predlog za prikupljanje i evidentiranje podataka o uticaju nedozvoljene trgovine oružjem na vršenje nasilja vatrenim oružjem kako bi se poboljšalo prikupljanje informacija o ovim pitanjima.

Saradnici na projektu su: Europol, Holandska nacionalna policija, UNDP-SEESAC, Kancelarija Ujedinjenih nacija za drogu i kriminal (UNODC) i Evropski centar za praćenje droga i zavisnosti od droga (EMCDDA). Projekat finansira Generalna direkcija za migracije i unutrašnje poslove pri Evropskoj komisiji u okviru Fonda za unutrašnju sigurnost - Policija 2019. Više informacija o projektu može se naći na <https://vlaamsvredesinstituut.eu/en/target/>.

Tokom izveštajnog perioda sprovedene su sledeće aktivnosti:

- Desk analiza: analiza podataka i pisanje prvog dela istraživačkog izveštaja.
- Empirijsko istraživanje: prikupljanje podataka putem intervjua (SEESAC, UNODC, Uprava carine) i ankete (MUP RS); analiza podataka i pisanje drugog dela istraživačkog izveštaja (country report); finalizacija istraživačkog izveštaja prema komentarima SEESAC i koordinatora projekta.
- Čitanje i davanje komentara na tekst uporedne analize stanja u Evropi u pogledu nasilja izvršenog upotrebom vatrenog oružja, s fokusom na sedam država, uključujući Srbiju, u kojima je istraživanje sprovedeno.
- Predstavljanje nalaza istraživanja sprovedenog u Srbiji: Stockholm Criminology Symposium, 15. i 16. juna 2022. (online); predavanje u organizaciji Studijsko istraživačke grupe za rodnu ravnopravnost i javne politike Instituta društvenih nauka u Beogradu, 20. oktobra 2021. (online) i predavanje studentima Fakulteta za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, na predmetu Kriminologija sa maloletničkom delinkvencijom, 19. februara 2021. (online).
- Učešće istraživačica VDS, dr Sanje Čopić i dr Mirjane Dokmanović na online sastanku istraživača na projektu Target, 11.3.2021., kao i na online seminaru projektnog tima 27.9.2021.

Projekat je trajao od 1.9.2020. do 31.3.2021. U realizaciju projekta neposredno su bile uključene: dr Sanja Čopić, dr Mirjana Dokmanović i prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović.

Sprovedenje istraživanja i povezanih aktivnosti u okviru projekta “#SOSprotivNasilja – Medijska kampanja za smanjenje nasilja nad ženama tokom i nakon Covid-19 epidemije u Srbiji”

Projekat „SOSprotiv Nasilja – Medijska kampanja za smanjenje nasilja nad ženama tokom i nakon Covid-19 epidemije u Srbiji“, realizuje NVO Fenomena u partnerstvu sa Agencijom UN za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena (UN Women). U okviru ovog projekta, Viktimološko društvo Srbije je bilo angažovano za sprovođenje istraživanja, koje je imalo za cilj dolaženje do saznanja o reagovanju nadležnih institucija i službi za suzbijanje nasilja u porodici u Republici Srbiji tokom Covid-19 epidemije i razvijanje preporuka za unapređenje praktičnih politika reagovanja u kriznim situacijama koje su zasnovane na pravima, potrebama i iskustvu žrtava.

Tokom izveštajnog perioda sprovedene su sledeće aktivnosti:

- Finalizacija analize postojeće literature, odnosno dostupnih podataka (desk analiza), s fokusom na: a) normativni okvir relevantan za zaštitu od nasilja u porodici i za postupanje u krizi (tokom vanrednog stanja usled epidemije Covid-19 i nakon njega); b) postojeća istraživanja vezana za reagovanje i primenu postojećih rešenja u slučajevima nasilja u porodici u toku epidemije Covid-19; c) podatke državnih organa, institucija i organizacija civilnog društva vezano za reagovanje državnih organa, institucija i službi u slučajevima nasilja u porodici tokom epidemije Covid-19; i d) podatke o izveštavanju medija o slučajevima nasilje u porodici, dostupnim uslugama i reagovanju nadležnih organa, institucija i službi tokom epidemije Covid-19.
- Prikupljanje podataka o postupanju nadležnih organa, institucija i službi u slučajevima nasilja u porodici tokom epidemije Covid-19, putem ispitivanja, primenom grupnog intervjua i ankete. Cilj ovog dela istraživanja bio je dolaženje do dodatnih podataka o postupanju osnovnih javnih tužilaštava, centara za socijalni rad, sigurnih kuća i organizacija civilnog društva u slučajevima nasilja u porodici tokom i nakon vanrednog stanja usled Covid-19 pandemije. Primenom ankete podaci su prikupljeni od sigurnih kuća i organizacija civilnog društva, dok su za prikupljanje podataka od osnovnih javnih tužilaštava i centara za socijalni rad organizovani grupni intervjui, koji su održani online putem ZOOM aplikacije. Podaci su analizirani i, uz rezultate desk analize, pripremljen je istraživački izveštaj, koji je dostupan na <http://www.vds.rs/File/SOSprotivNasiljaIstrazivanjeORaduInstitucijaTokomCovid19.pdf>
- Razvijanje preporuka za unapređenje odgovora na nasilje u porodici, posebno u kontekstu pandemije Covid-19, ali i u drugim kriznim situacijama, koje su date u poslednjem delu istraživačkog izveštaja.
- Na osnovu nalaza istraživanja pripremljen je jedan sažetak (<https://www.fenomena.org/sosprotivnasilja/postupanje-nadlenih-institucija-i-preporuke-za-unapreenje>), potom dokument sa preporukama za razvijanje rodno osetljivih politika i prevenciju nasilja u porodici (<https://www.fenomena.org/sosprotivnasilja/preporuke-za-razvijanje-rodno-osetljivih-politika-i-prevenciju-nasilja-u-porodici>) i dokument sa preporukama za unapređenje podrške i zaštite žrtava (<https://www.fenomena.org/sosprotivnasilja/preporuke-za-unapreenje-podrike-i-zatite-rtava>).
- Diseminacija nalaza istraživanja i preporuka:
  - Završna konferencija projekta #SOSprotivNasilja, Udruženje Fenomena, 10. novembar 2021. (online) - nalaze istraživanja i preporuke je predstavila Milica Luković Radaković.
  - Okrugli sto „Poverenje u institucije“ – *Kome prijaviti nasilje?*, Pokrajinski zaštitnik građana – ombudsman, Novi Sad, 7. jun 2021. (nalaze istraživanja i preporuke je predstavila Jasmina Nikolić) i Sremska Mitrovica, 21. jun 2021. (nalaze istraživanja i preporuke je predstavila dr Sanja Čopić).
  - Intervjui sa dr Sanjom Čopić, koji su dostupni na <https://www.fenomena.org/vesti/postupanje-nadlenih-institucija-i-slubi-za-suzbijanje-nasilja-u-porodici-tokom-epidemije-dr-sanja-opi-istraivaica-i-predsednica-upravnog-odbora-viktimologog-drutva-srbije> i <https://eca.unwomen.org/en/news/stories/2021/12/take-five-it-is-crucial-to-strengthen-the-capacities-of-institutions>

Aktivnosti su sprovedene od oktobra 2020. do juna 2021. godine. U realizaciju ove aktivnosti neposredno su bile uključene: dr Sanja Čopić, prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, Jasmina Nikolić, Milica Luković Radaković, Marijana Nedić i Mirjana Tripković.

Jačanje kapaciteta i podrška grupama za koordinaciju i saradnju u odgovoru na nasilje u porodici i druge oblike rodno zasnovanog nasilja

Projekat *Jačanje kapaciteta i podrška grupama za koordinaciju i saradnju u odgovoru na nasilje u porodici i druge oblike rodno zasnovanog nasilja* je deo programa *Zaustavljanje nasilja nad ženama na Zapadnom Balkanu i u Turskoj: Primena normi i promena svesti*, koji finansira Evropska unija i implementira UN Women. Opšti cilj projekta VDS je jačanje kapaciteta grupa za koordinaciju i saradnju u Srbiji za procenu potreba žrtava i izradu individualnih planova podrške i zaštite žrtava nasilja u porodici i drugih oblika rodno zasnovanog nasilja definisanih Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici. Projekat čine dve osnovne komponente. Prva je istraživanje usmereno na dolaženje do saznanja o radu grupa za koordinaciju i saradnju i potrebama članova grupa za jačanje kapaciteta i unapređenje koordinisanog odgovora u slučajevima nasilja u porodici i drugih oblika rodno zasnovanog nasilja. Nalazi istraživanja predstavljaju osnov za koncipiranje druge komponente projekta, koja je usmerena na jačanje kapaciteta grupa za koordinaciju i saradnju za rad sa žrtvama rodno zasnovanog nasilja, kao i mapiranje potreba žrtava i izradu individualnih planova zaštite i podrške, što se realizuje na dva načina: 1) Organizovanjem dve obuke za članove grupa za koordinaciju i saradnju: a) Obuke za rad sa žrtvama rodno baziranog nasilja, koja je akreditovana kod Republičkog zavoda za socijalnu zaštitu, i b) Obuke za mapiranje potreba žrtava, procenu rizika i razvijanje individualnog plana podrške i zaštite; i 2) Pružanjem podrške grupama za koordinaciju i saradnju prilikom razvijanja i izrade individualnih planova podrške i zaštite - putem konsultacija, interaktivne online platforme za razmenu iskustva i prakse, i tehničke podrške.

Glavne aktivnosti sprovedene u okviru projekta tokom izveštajnog perioda bile su:

- Analiza stanja i procena potreba grupa za koordinaciju i saradnju (GKS):
  - Desk analiza: prikupljeni su literatura i statistički podaci od značaja za analizu rada GKS; izvršena je sistematizacija i analiza podataka; napisan je prvi deo istraživačkog izveštaja.
  - Empirijsko istraživanje: U cilju pripreme za empirijskog istraživanje organizovana su dva pripremna sastanka sa predstavnicima osnovnih javnih tužilaštava, koja su održana 30.9. i 5.10.2021. Na sastancima je bilo ukupno 16 predstanika/ca iz 14 OJT u Srbiji; Razvijena je metodologija istraživanja; U cilju prikupljanja podataka (iz zapisnika sa sastanaka GKS i individualnih planova podrške i zaštite žrtava) i sprovođenja ostalih projektnih aktivnosti uspostavljena je saradnja sa Republičkim javnim tužilaštvom (RJT); Posredstvom RJT prikupljeni su zapisnici sa sastanaka GKS i/ili individualni planovi podrške i zaštite žrtava iz odabranih mesta (ukupno 20 GKS), za period od 1.1. do 30.6.2021. godine.
- Jačanje kapaciteta GKS za rad sa žrtvama rodno zasnovanog nasilja:
  - Predstavljen je projekat, kao i program obuke za rad sa žrtvama rodno baziranog nasilja i to kroz tri jednočasovne online info sesije, koje su organizovane za predstavnike/ce: centara za socijalni rad (CSR) (14.10.2021); osnovnih javnih tužilaštava (OJT) (17.11.2021.) i MUP RS (22.12.2021.), Na info sesijama je bilo ukupno 50 učesnika/ca iz napred pomenutih državnih organa, institucija i ustanova, kao i po tri predstavnice VDS i jedna predstavnica UN Women.
  - Ažuriran je program obuke i prilagođen za realizaciju obuke online, kao i za polaznike/ce iz OJT i MUP RS;

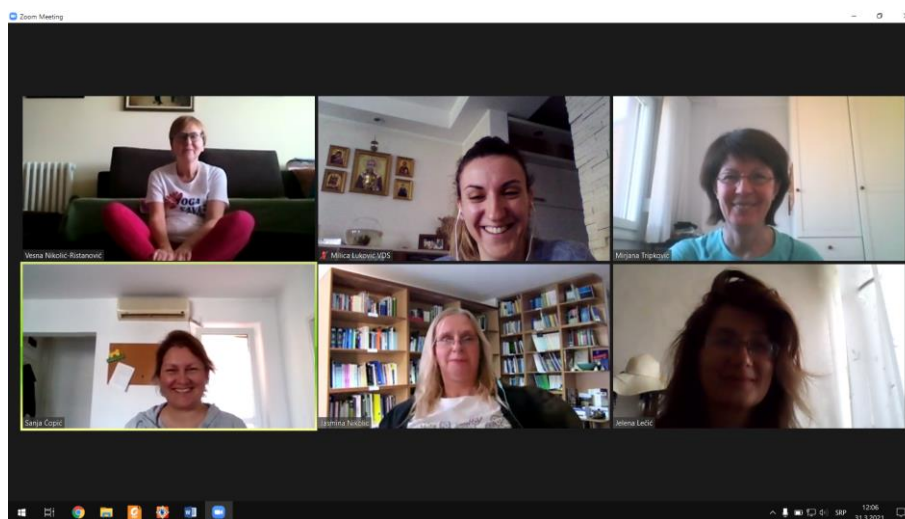
- Ažuriran je Priručnik za obuku za rad sa žrtvama rodno baziranog nasilja;
- Sprovedena je Obuka za rad sa žrtvama rodno zasnovanog nasilja, i to za dve grupe predstavnika/ca CSR i jednu grupu predstavnika/ca OJT. Više o tome videti u delu izveštaja o edukacijama.
- Podrška GKS u izradi individualnih planova podrške i zaštite za žrtve:
  - Ostvarena je saradnja sa Republičkim javnim tužilaštvom, koje je odobrilo inicijativu za dodeljivanje po jednog tablet računara odabranim OJT koji su uključeni u projektne aktivnosti;
  - Nabavljeni su i distribuirani tablet računari u cilju tehničke podrške GKS: 21 tablet računar je dodeljen za ukupno 18 OJT u Srbiji (od ukupno 22 OJT uključena u projektne aktivnosti) i to: jedno OJT je dobilo 3 tablet računara, jedno je dobilo 2, a 16 po jedan tablet računar, dok je 4 OJT izrazilo stav da im tablet uređaji nisu potrebni;
  - Napravljena je posebna stranica na sajtu VDS pod nazivom Forum za stručnjake koji rade sa žrtvama, koja je dostupna na <http://vds.rs/phpbb/>, koja će biti aktivirana i popunjavana relevantnim materijalima u narednom periodu. Ideja je da ova stranica služi kao resurs centar i platforma za razmenu iskustava, znanja i primera dobre prakse u postupanju u slučajevima nasilja u porodici i drugih oblika rodno baziranog nasilja.
- Pružanje podrške žrtvama porodičnog i drugih oblika rodno zasnovanog nasilja, o čemu više može da se vidi u delu izveštaja koji se odnosi na rad Službe VDS info i podrška žrtvama.

Projekat se realizuje u periodu od 21. juna 2021. godine do 21. novembra 2022. godine. U realizaciju projektnih aktivnosti tokom izveštajnog perioda neposredno su bile uključene: prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, dr Sanja Čopić, dr Mirjana Dokmanović, Jasmina Nikolić, Milica Luković Radaković, Mirjana Tripković i Marijana Nedić.

Edukacija

Trening o tehnikama disanja, relaksacije i fokusiranja na sadašnji trenutak

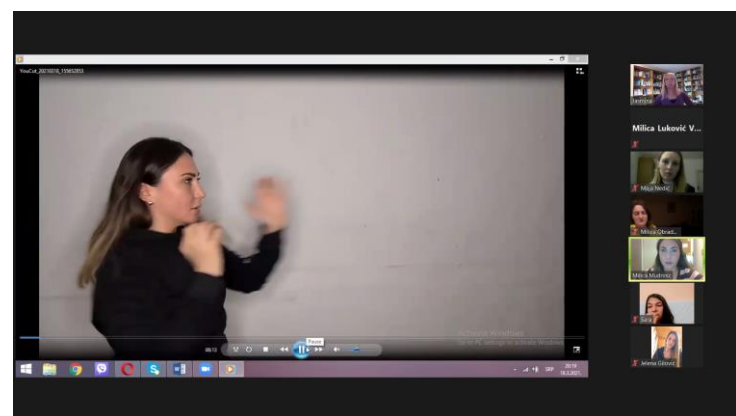
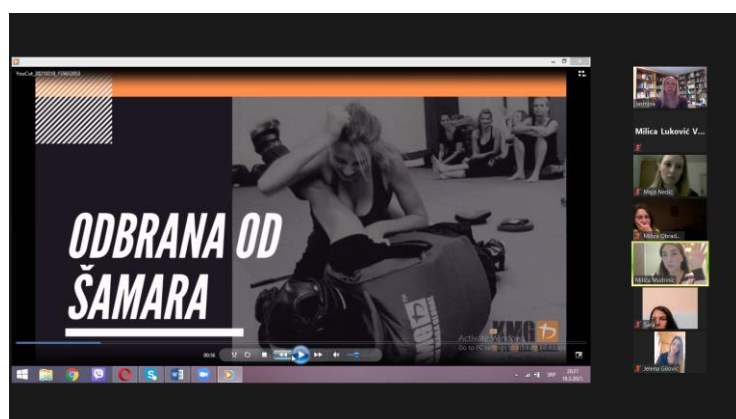
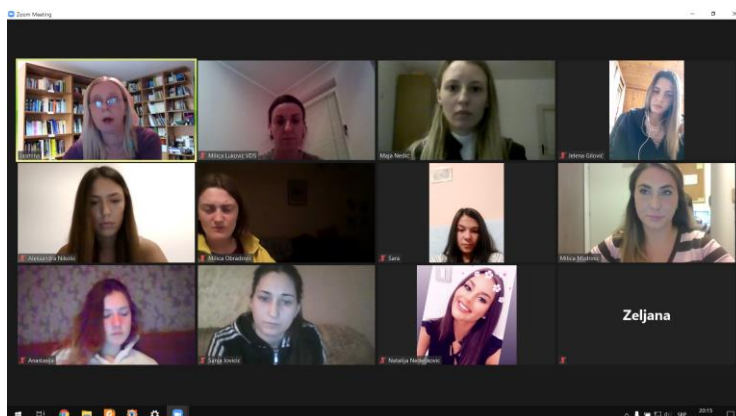
Kao deo projekta *Decentralizacijom do osnaživanja Mreže Žene Protiv Nasilja, unapređenja usluga i položaja žena koje su preživele muško nasilje* realizovan je *Trening o tehnikama disanja, relaksacije i fokusiranja na sadašnji trenutak*, za članice MŽPN, region Beograd. Ciljevi treninga su bili da polaznice nauče da koriste tehnike disanja, relaksacije i fokusiranja na sadašnji trenutak u radu sa žrtvama, kao i da obuče žrtve za samostalno korišćenje naučenih tehnika. Takođe, jedan od ciljeva je bio da se spreči sagorevanje u radu učesnica na treningu. Trening, koji je kreirala i vodila prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, održan je online tokom marta i aprila 2021.

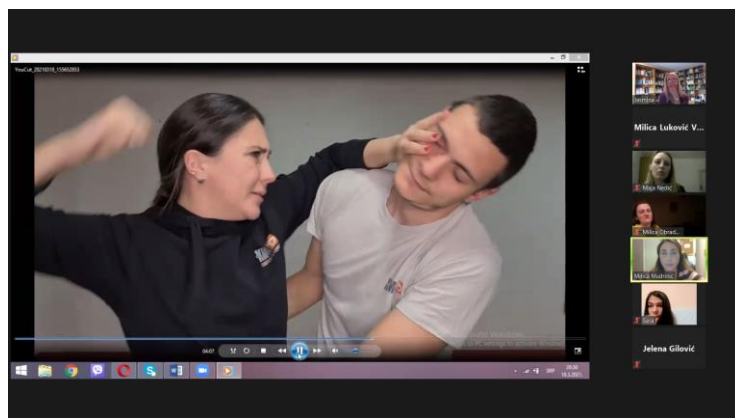

Radionice za devojke 'Moć promene'

U okviru prethodno pomenutog projekta *Moć promene - Moć prevencije rodno baziranog nasilja u Srbiji* organizovana je i realizovana serije od ukupno osam radionica, u trajanju od po 150 minuta, namenjenih devojkaama po modelu 'Moć promene'. Teme radionica bile su: *Moć promene, Rodno bazirano nasilje, Samopoštovanje i briga o sebi, Ne, ti si žensko / Ne, to je za dečake / Roze vs plavo, Potrebe i očekivanja u vezi, Emocije: ljutnja, krivica, tuga i strah, Asertivnost i Krajevi i novi počeci*. Radionice su imale za cilj podizanje nivoa znanja o rodno baziranom nasilju (RBN) i unapređivanje veština prepoznavanja RBN, informisanje o relevantnim službama za pomoć žrtvama RBN, razumevanje koncepta samopoštovanja, samopouzdanja, granica i brige o sebi, podizanje nivoa znanja o razlikama između roda i pola, rodnim ulogama, kao i rodnim stereotipima i diskriminaciji, prepoznavanje ličnih potreba u porodičnim i partnerskim odnosima, razumevanje i prihvatanje osećanja ljudnje, tuge, straha i krivice i unapređivanje znanja i veština konstruktivnog upravljanja ovim emocijama, kao i načinima savladavanja uznemirenosti i anksioznosti, unapređivanje veština prevazilaženja stida i podizanje nivoa znanja o značaju opasnosti nerešene ljutnje ili ljutne ispoljene na pogrešnom mestu, podizanje nivoa znanja na temu asertivnosti i agresije, unapređivanje veština asertivnog ponašanja i ovladavanje borilačkim veštinama. Radionice je pohađalo 13

devojaka. Radionice su organizovane online u periodu februar-mart 2021. godine. Radionice su osmislile i realizovale Jasmina Nikolić, Milica Luković Radaković, Marijana Nedić i Milica Mudrinić.

Obuka za rad sa žrtvama rodno baziranog nasilja

Obuka za rad sa žrtvama rodno baziranog nasilja je akreditovana u Republičkom zavodu za socijalnu zaštitu. Tokom 2021. godine sprovedena je u okviru projekta *Jačanje kapaciteta i podrška grupama za koordinaciju i saradnju u odgovoru na nasilje u porodici i druge oblike rodno zasnovanog nasilja*. Tokom novembra i decembra 2021. održane su dve četvorodnevne obuke za predstavnice/ke centara za socijalni rad i ženskih organizacija civilnog sektora, sa ukupno 43 učesnice/učesnika (40 žena i 3 muškarca), dok je jedna četvorodnevna obuka organizovana za 20 predstavnica/ka osnovnih javnih tužilaštava (16 žena i 4 muškarca). Cilj obuke je da pruži osnovna znanja za rad sa žrtvama na odgovarajući način, sa posebnim naglaskom na žrtve nasilja u porodici, seksualnog nasilja i trgovine ljudima, kao i sticanje potrebnih veština i znanja koja će omogućiti pružanje odgovarajuće pomoći potencijalnim i aktuelnim žrtvama rodno baziranog nasilja i žrtvama u širem socijalnom smislu. Obuka stavlja poseban akcenat na stavove stručnjaka i stručnjakinja u državnim institucijama, ustanovama, nezavisnim telima i organizacijama civilnog društva u Srbiji o rodnoj ravnopravnosti i rodno zasnovanom nasilju, kao i o iskustvima i izazovima u radu sa žrtvama rodno zasnovanog nasilja. Glavne teme koje su obrađene tokom obuke su: Definisane i razgraničene osnovnih pojmova; Obim, struktura i karakteristike pojedinih oblika RBN; Faktori koji doprinose javljanju RBN i rizične situacije; Viktimizacija, potrebe žrtava i značaj odgovarajuće podrške i pomoći žrtvama, posebno ženama i deci; Pravna zaštita žrtava RBN; Stereotipi i predrasude u vezi sa RBN; Sistem zaštite, podrške i pomoći žrtvama; Vatreno oružje kao faktor rizika za nasilje u porodici i vid kontrole žrtve od strane nasilnika; Izazovi u radu i analiza individualnih planova zaštite i podrške žrtava. Predavačice na sprovedenim obukama su bile: dr Sanja Čopić, Jasmina Nikolić, Milica Luković Radaković i dr Mirjana Dokmanović, dok je asistentkinja bila Tamara Đorđević.

Oснаživanje institucionalnih kapaciteta za borbu protiv nasilja u porodici

Na poziv Instituta za evropske poslove, okviru projekta *Oснаživanje institucionalnih kapaciteta za borbu protiv nasilja u porodici*, koji sprovodi Institut za evropske poslove a podržava Biro za međunarodnu borbu protiv narkotika i sprovođenje zakona SAD i Ambasada SAD u Beogradu, Jasmina Nikolić je učestvovala u realizaciji dela obuke usmerene na osnaživanje institucionalnih kapaciteta za borbu protiv nasilja u porodici. Obuka je organizovana za mlade pravnike, tačnije pripravnike i pripravnice u sudovima i tužilaštvima koji će u svom daljem radu raditi na slučajevima nasilja u porodici. Tema radionice koju je vodila Jasmina Nikolić bila je *Posledice i potrebe žrtava*. Radionica je realizovana u 9. decembra 2021. godine u Kragujevcu.

Pružanje podrške žrtvama kriminaliteta

Služba VDS info i podrška žrtvama

Služba VDS info i podrška žrtvama je prva opšta služba za žrtve kriminaliteta, koja je osnovana 2003. godine u okviru Viktimološkog društva Srbije. Ciljnu grupu službe za žrtve čine sve žrtve kriminaliteta, žene i muškarci, pripadnici svih etničkih grupa, nezavisno od bilo kog ličnog svojstva (LBGT, bolesni, osobe s invaliditetom i slično). Pomoć i podrška se pružaju kako direktnim, tako i indirektnim žrtvama (članovima porodice direktnih žrtava i drugim licima posredno povređenim kriminalnim ponašanjem). Takođe, ciljna grupa uključuje i žrtve kriminaliteta koje se pojavljuju na sudu kao svedoci ili u nekoj drugoj ulozi, kao i žrtve nasilja koje su u zatvoru, bivši, budući i sadašnji zatvorenici i to vezano za njihova prava i viktimizaciju. Usluge koje se pružaju žrtvama u okviru Službe su:

- Emotivna podrška;
- Informacije (o psihološkim reakcijama i dinamici oporavka, praktične informacije za ponovno uspostavljanje životnih tokova posle traumatičnog događaja, informacije o pravima žrtava i načinima na koje mogu da ih ostvare, o mogućnostima korišćenja restorativnih pristupa, posebno medijacije i drugih načina mirnog rešavanja problema i slično);
- Upućivanje na specijalizovane (državne i civilne) službe i organizacije ili pojedince u Beogradu i Srbiji u zavisnosti od konkretnih potreba;
- Podrška na sudu, u kontaktima sa državnim institucijama i u procesu medijacije.

Svi vidovi pomoći i podrške za žrtve su besplatni. Osnovni principi rada Službe, koji su ujedno i principi rada svih organizacija ovog tipa okupljenih oko organizacije Evropska podrška žrtvama, su poverenje, poštovanje žrtve, njenih prava, potreba i osećanja, poverljivosti informacija i autonomije volje žrtve. Pomoć i podrška koje se pružaju u okviru službe *VDS info i podrška žrtvama* baziraju se na osnažujućem i podržavajućem odnosu prema žrtvama, koji može biti značajan za njihov oporavak, ali i za aktiviranje u traženju rešenja za problem sa kojim se suočavaju.

Tokom izveštajnog perioda realizovane su sledeće aktivnosti:

- Pružanje podrške žrtvama – tokom 2021. godine Službi za pomoć i podršku se obratilo 190 žrtava različitih oblika viktimizacije. Ostvaren je ukupno 281 kontakt, što znači da je određen broj žrtava kontaktirao Službu više puta. Od ukupnog broja žrtava, 152 osobe su bile ženskog, a 38 osoba muškog pola. Najčešći oblici viktimizacije zbog kojih su se žrtve obraćale Službi bili su: nasilje u porodici i nasilje na poslu, a pored toga podrška je pružena osobama usled nezadovoljstva izazvanih postupanjem institucija ili nemogućnosti ostvarivanja prava u okviru radnog odnosa.
- Redovno ažuriranje baze podataka državnih institucija i ustanova i organizacija civilnog društva koje pružaju pomoć i podršku žrtvama i interaktivne mape ovih službi, koja je dostupna na <https://www.victimservices.eu>.
- U cilju povećanja vidljivosti Službe, na društvenim mrežama Facebook i Instagram i na internet stranici VDS, redovno su postavljani primeri obraćanja Službi, kao i drugi materijali namenjeni žrtvama i potencijalnim žrtvama.
- Tokom 2021. godine na internet stranicu VDS, te Facebook i Instagram platforme je svakog meseca postavljan izveštaj o radu Službe VDS info i podrška žrtvama.

Sredstva od uplaćenih članarina u 2021. godini i donacije Kompanije AstraZeneca predstavništvo Srbija donirana su u humanitarne svrhe, odnosno, usmerena su na pomoć Marini Minić, koja je žrtva pokušaja femicida, za nastavak lečenja.

Vezano za podršku žrtvama važno je napomenuti da je Viktimološko društvo Srbije tokom 2021. godine učestvovalo u testiranju i promovisanju SOS (Sound of Soul) mobilne aplikacije SOS Vojvodine za prijavu nasilja nad ženama. Napravljen je spisak žena koje su pristale da budu „tihe ambasadorke“, u smislu da su to žene koje su dovoljno uticajne i poznate u svojim lokalnim sredinama, kao i na nacionalnom nivou i koje žele da budu uključene da dalje preko svojih kontakata šire informacije o samoj aplikaciji. Podeljena su im uputstva vezano instaliranje i korišćenje SOS mobilne aplikacije. VDS je vodio i bazu podataka, koja se nalazi na posebno zaštićenom serveru, u koju su unošena sva javljanja žena žrtava nasilja i slao mesečne izveštaje Centru za podršku ženama. Takođe, VDS je u okviru ovog projekta dobilo i mobilni telefonski aparat na kojem je instalirana SOS mobilna aplikacija.

Podrška žrtvama pružana je u okviru projekta *Prepoznaj rodnu diskriminaciju, prepoznaj povredu prava u oblasti rada i zapošljavanja! Reaguj!* gde se radilo na pružanju pravne pomoći ženama vezane za diskriminaciju i povredu prava u oblasti rada i zapošljavanja, kao i u okviru projekta *Jačanje kapaciteta i podrška grupama za koordinaciju i saradnju u odgovoru na nasilje u porodici i druge oblike rodno zasnovanog nasilja*, u okviru kog je akcenat bio na pružanju podrške žrtvama nasilja u porodici i drugih oblika rodno zasnovanog nasilja. Rad Službe je bio podržan i u okviru inicijative „*Izolovana, a ne sama*“ koju finansira Avon fondacija za žene. Sredstva projekta Avon fondacije iskorišćena su za podršku organizacijama u okviru Mreže žene protiv nasilja u Srbiji, kako bi se zadovoljile njihove hitne potrebe za pokrivanjem dodatnih operativnih troškova, troškova za osoblje koje radi na SOS telefonskim linijama za žrtve porodičnog nasilja, kao i za troškove obezbeđivanja neophodne zaštitne opreme (maske za lice i rukavice) za osoblje koje pruža direktnu podršku ženama i rad na terenu. Projekat je takođe uključivao neposrednu finansijsku pomoć najugroženijim ženama žrtvama porodičnog nasilja - za njihove potrebe kao što su hrana i lekovi. Najzad, rad na pružanju podrške žrtvama bio je podržan i u okviru projekata *Decentralizacijom do osnaživanja Mreže žene protiv nasilja, unapređenja usluga i položaja žena koje su preživele muško nasilje, Formiranje nacionalne telefonske SOS linije za žene sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja koji će raditi po feminističkim principima i SOS Vojvodine*.

Radno vreme Službe je bilo od 10 do 20 časova.

U rad službe tokom izveštajnog perioda bile su uključene sledeće osobe: Jasmina Nikolić, Mirjana Tripković, Marijana Nedić, Milica Luković Radaković i Ljiljana Kos.

Rad Službe u izveštajnom periodu bio je finansiran od sredstava projekata *Prepoznaj rodnu diskriminaciju, prepoznaj povredu prava u oblasti rada i zapošljavanja! Reaguj!* (EU i CIDA), *Jačanje kapaciteta i podrška grupama za koordinaciju i saradnju u odgovoru na nasilje u porodici i druge oblike rodno zasnovanog nasilja* (UN Women, Evropska komisija) *Izolovana a ne sama* (AVON fondacija), *Decentralizacijom do osnaživanja Mreže Žene Protiv Nasilja, unapređenja usluga i položaja žena koje su preživele muško nasilje i Formiranje nacionalne telefonske SOS linije za žene sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja koji će raditi po feminističkim principima* (OAK fondacija) i *SOS Vojvodine*.

Decentralizacijom do osnaživanja Mreže Žene Protiv Nasilja, unapređenja usluga i položaja žena koje su preživele muško nasilje

Tokom 2021. godine Viktimološko društvo Srbije je nastavilo da, četvrtu godinu za redom, koordinira region Beograd Mreže Žene protiv nasilja (MŽPN) i aktivnosti koje su predviđene u regionu Beograd u okviru projekta *Decentralizacijom do osnaživanja Mreže žene protiv nasilja, unapređenja usluga i položaja žena koje su preživele muško nasilje*. Cilj projekta je bio povećati uticaj Mreže Žene protiv nasilja na nacionalne i lokalne politike putem učešća u donošenju odluka, pristupu fondovima i realizaciji aktivnosti. Specifični ciljevi projekta su: bolja prepoznatljivost i veći uticaj SOS telefona kao vodeće usluge namenjene ženama sa iskustvom nasilja u Srbiji na donosioce odluka; bolji položaj članica Mreže žene protiv nasilja kao pružateljki usluga i povećana efikasnost i kapaciteti Mreže Žene protiv nasilja radi formiranja zajedničke SOS linije za žene koje su preživele ili žive u situaciji nasilja u Srbiji.

VDS koordinira region Beograd koji čine sledeće organizacije: ASTRA, Atina, Autonomni ženski centar, Romski centar za žene i decu Daje, ...Iz kruga-Beograd i VDS. Projekat je finansirala OAK fondacija. U realizaciju projekta neposredno su bile uključene Jasmina Nikolić i Milica Luković Radaković.

Institucionalizacija kvalitetnih usluga za podršku i integraciju žena koje su preživele nasilje

Ovaj projekat je deo program koji sprovodi Autonomni ženski centar pod nazivom *Institucionalizacija kvalitetnih usluga za podršku i integraciju žena koje su preživele nasilje*, koji finansira Austrijska agencija za razvoj sredstvima iz programa Austrijske razvojne saradnje. Projekat koji sprovodi VDS usmeren je na zalaganje za prepoznavanje i finansiranje opšte službe za žrtve *VDS info* i *podrška žrtvama* na lokalnom nivou. Naime, služba *VDS info* i *podrška žrtvama* saraduje sa CSR Novi Beograd, koji je uvrstio Službu u svoje programe

postupanja za žrtve nasilja u porodici i upućuje žrtve na kontinuiranu psihosocijalnu i psihološku podršku u VDS, bez ikakve nadoknade. Takođe, uz odobrenje MUP RS, VDS ima saradnju sa policijskom stanicom Novi Beograd i njenim odeljenjem na Bežanijskoj kosi, kojima se redovno distribuiraju informativni materijali i koji sporadično upućuju žrtve na Službu. Projekat je počeo 1. septembra 2021. godine i trajeće 9 meseci.

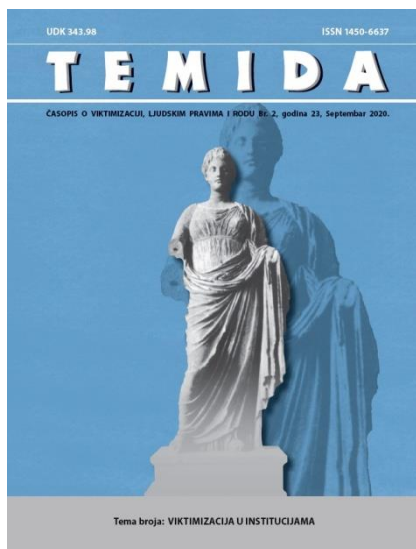
Formiranje nacionalne telefonske SOS linije za žene sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja koji će raditi po feminističkim principima

Projekat *Formiranje nacionalne telefonske SOS linije za žene sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja koji će raditi po feminističkim principima* predstavlja nastavak projekta *Decentralizacijom do osnaživanja Mreže žene protiv nasilja, unapređenja usluga i položaja žena koje su preživele muško nasilje*. Stoga i ovaj projekat ima za cilj smanjenje nasilja nad ženama i devojkama u Srbiji uspostavljanjem servisa podrške, podizanjem svesti javnosti i edukacijom, nadgledanjem i unapređivanjem politika i javne uprave i zagovaranjem politika i zakona. Specifični ciljevi projekta su: povećati uticaj Mreže na javnost, nacionalne i lokalne politike putem učešća u donošenju odluka, pristupu fondovima i realizaciji aktivnosti; bolji položaj članica Mreže žene protiv nasilja kao pružateljki usluga; uspostavljanje zajedničke SOS linije (nacionalnog SOS telefona) kojim koordinira Mreža kao vodeće usluge namenjene ženama sa iskustvom nasilja u Srbiji.

Projekat realizuje MŽPN, a aktivnosti regiona Beograd realizuje i koordinira VDS. Finansijsku podršku pruža Trag fondacija preko OAK fondacije.

Izdavačka delatnost

Časopis o viktimizaciji, ljudskim pravima i rodu *Temida*

Viktimološko društvo Srbije je odmah po osnivanju, 1998. godine, pokrenulo časopis o viktimizaciji, ljudskim pravima i rodu, koji je dobio naziv po grčkoj boginji pravde *Temidi*. Prvo ogledno izdanje časopisa izašlo je iz štampe maja 1997. godine. Ovo je prvi i još uvek jedini časopis sa ovom problematikom u Srbiji, koji je kao takav prepoznat i u regionu bivše Jugoslavije, ali i šire. Od 1998. godine, časopis *Temida* izlazi redovno. Do 2017. časopis je izlazio četiri puta godišnje, a od 2017. godine izlazi tri puta godišnje. Časopis *Temida* se nalazi u režimu otvorenog pristupa. *Temida* objavljuje radove na srpskom i engleskom jeziku. Radovi podležu dvostrukoj anonimnoj recenziji.

Prema kategorizaciji naučnih časopisa Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja za 2021. godinu naučni časopis *Temida* kategorisan je kao vrhunski časopis nacionalnog značaja (M51).

U međunarodnom sistemu DOI brojeva *Temida* se nalazi od 2007. godine. *Temida* je referisana u DOAJ (Directory of Open Access Journals) od 2010. godine, u EBSCO istraživačkoj bazi od 2013. godine, a 2015. godine je uvrštena u novi citatni indeks u Web of Science - Emerging Sources Citation Index (ESCI), koji omogućava pretraživanje, pronalaženje i citiranje časopisa koji se uvrste u ovu ediciju. Tako se izdavačima omogućava ostvarivanje uvida u citiranost, dok je proces evaluacije i uključivanja u druge kolekcije u okviru Web of Science u toku.

Tokom 2021. godine iz štampe su izašla tri broja *Temide*:

- Broj 1. *Covid-19: Obrasci viktimizacije i prava žrtava*
- Broj 2. *Izazovi podrške žrtvama*
- Broj 3. *Seksualno nasilje*

Tokom izveštajnog perioda neke od ključnih aktivnosti vezanih za časopis *Temida* bile su:

- Redovna komunikacija članova Redakcionog odbora časopisa *Temida*.
- Održavani su redovni sastanci glavne i odgovorne urednice, zamenice glavne i odgovorne urednice, tehničke urednice/urednika i sekretarke časopisa *Temida*.
- Održan je online sastanak članova Redakcionog odbora sa ciljem informisanja članova Redakcije o statusu radova za period od početka 2019. godine do oktobra 2021. godine i diskusije o mogućnosti unapređenja vidljivosti i citiranosti *Temide*. Prema broju pristiglih radova u pomenutom periodu, konstatovano je da postoji interesovanje autora iz regiona i sveta za objavljivanje radova u *Temidi*. Ukazano je na značaj očuvanja kvaliteta časopisa i vraćanja u višu kategoriju naučnih časopisa. U vezi sa tim, istaknuta je nedovoljna vidljivost i citiranost *Temide*, te je ukazano na

neophodnost poboljšanja u ovoj oblasti. Na svega o čemu je na sastanku diskutovano, izlistani su konstruktivni predlozi za poboljšanje vidljivosti i citiranosti časopisa.

- Učešće sekretarke časopisa *Temida* na webinaru *Web of Science Journal Evaluation and Selection Process*, u organizaciji Clarivate i Kobson-a. Na webinaru je prikazan proces evaluacije i selekcije časopisa u okviru Web of Science, pri čemu je poseban fokus bio na kriterijumima uticajnosti (impact). Bilo je govora o procesu re-evaluacije časopisa kojim se časopisi uključuju u značajnije kolekcije, kao i o uslovima koji ESCI časopisi moraju zadovoljiti kako bi bili uključeni u ovaj proces. Pored toga, predstavljeni su JCR, MJL i PUBLON, kao relevantni izvori i alati za pronalaženje i nagrađivanje recenzenata i povećanje vidljivosti samih časopisa. Takođe, govornici na ovom webinaru su bili: Mireia Guardingo (Head of Editorial Outreach), Dragan Marinković (urednik Facta Universitatis-Series Mechanical Engineering), Massimiliano Carloni (Country Account Manager), Enikő Tóth Szász (Regional Solutions Consultant), Tatjana Timotijević (Načelnica Odeljenja za naučne informacije u Narodnoj biblioteci Srbije) i Bojan Marinković (predstavnik beogradske kancelarije kompanije Clarivate).
- Redovno je ažurirana stranica *Temide* na internet stranici VDS, na kojoj se mogu naći sve ključne informacije o časopisu, njegovom istorijatu, uređivačkoj politici, uputstvima za autore, kao i celi brojevi u pdf formatu.
- Redovno je ažurirana stranica *Temide* na internet stranici Wikipedia.
- Proces evaluacije od strane Thomas Reuters za uključivanje *Temide* u Web of Science (Social Sciences Citation Index) je još uvek u toku.
- Tokom 2021. godine na časopis su bila pretplaćena tri pravna i jedno fizičko lice.
- Tokom 2021. godine nastavljena je razmena časopisa *Temida* sa sedam časopisa iz zemlje i inostranstva.

Za izdavanje brojeva u 2021. godini VDS je dobilo finansijsku podršku od Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja RS.

Saradnja sa visokoškolskim ustanovama, udruženjima i nezavisnim telima, stručna praksa i međunarodni programi razmene

U 2021. godini potpisan je sporazum o naučno-obrazovnoj i stručnoj saradnji između Viktimološkog društva Srbije i Kriminalističko-policijskog univerziteta u Beogradu (KPU). Cilj je uspostavljanje naučno-obrazovne i stručne saradnje na osnovu dugoročnih zajedničkih interesa, s ciljem poboljšanja i proširenja postojećih obrazovnih, naučnih, istraživačkih i stručnih delatnosti obe ustanove. Sporazum je potpisan 1. jula 2021. Sporazum su potpisali prof. dr Saša Mijalković u ime KPU i Jasmina Nikolić u ime VDS.

Viktimološko društvo Srbije je naučna baza Fakulteta za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu (FASPER). Tokom školske 2021/2022. godine:

- Članica i član VDS, dr Sanja Čopić i doc. dr Nikola Petrović, su gostovali na predavanjima na FASPER-u na predmetima Kriminologija sa maloletničkom delinkvencijom i Viktimologija.
- U okviru predmeta Viktimologija, organizovana je virtuelna poseta studenata Viktimološkom društvu Srbije tokom koje su studenti upoznati sa organizacijom i glavnim aktivnostima VDS, 10.12.2021.

Jasmina Nikolić, direktorka VDS, održala je 18. decembra 2021. predavanje na master studijama na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu. Tema predavanja bila je *Razvoj službi za žrtve u svetu i Srbiji*.

VDS je bilo domaćin službe za pomoć žrtve Udruga Bjeli krug Hrvatske. U poseti su bile četiri predstavnice ovog udruženja. Poseta je realizovana u prostorijama VDS 29. septembra 2021. godine. Tom prilikom su upoznate sa aktivnostima VDS, s posebnim fokusom na razmeni iskustava i znanja vezanih za pružanje podrške žrtvama kriminaliteta.

Učešće članova i članica VDS u radu organa i tela međunarodnih i domaćih organizacija i mreža

Jasmina Nikolić, direktorka VDS, je učestvovala u radu Koordinacionog odbora Mreže žene protiv nasilja, kao članica.

Dr Sanja Čopić bila je angažovana od strane UN Women u Srbiji za izradu Izveštaj o radu Koordinacionog tela za rodnu ravnopravnost za 2020. godinu. Takođe, kao članica World Society of Victimology Communication Committee, dr Čopić je prisustvovala sastanku ovog komiteta 8. aprila 2021., koji je odrganizovan online.

Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, dr Sanja Čopić, dr Mirjana Dokmanović i mr Ljiljana Stevković uključene su u COST Action CA18121 - Cultures Of Victimology: understanding processes of victimization across Europe, koja treba da omogući razvijanje inovativnog, funkcionalnog i sveobuhvatnog teorijskog okvira za kulturnu viktimologiju. Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović je članica Management Committee, a dr Sanja Čopić i dr Mirjana Dokmanović su zamenice. Akcija traje četiri godine (2019-2023).

Osobe koje su bile angažovane na realizaciji aktivnosti VDS u 2021. godini

Tokom izveštajnog perioda na realizaciji projekata i stalnih aktivnosti VDS bili su angažovani:

- 2 osobe u stalnom radnom odnosu – Jasmina Nikolić, direktorka VDS i rukovoditeljka Službe *VDS info i podrška žrtvama* i Milica Luković Radaković, asistentkinja.
- 5 osoba je bilo angažovano po ugovoru o autorskom delu – prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, dr Sanja Čopić, dr Mirjana Dokmanović, Marijana Nedić i mr Ljiljana Stevković.
- 1 osoba je bila angažovana po ugovoru o saradnji - Mirjana Tripković
- 1 računovođa – Bernada Ljubinković.
- 1 osoba koja administrira internet stranicu VDS – Tatjana Oreļ.
- 1 volonterka – Ljiljana Kos.

Učešće članova i volontera VDS na stručnim i naučnim skupovima i seminarima u zemlji i inostranstvu (u ime VDS ili sa prezentacijama aktivnosti VDS i sa njima povezanim viktimološkim temama)

Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović

- European Society of Criminology Conference *Criminology in a time of pandemic*, prezentovan rad "Sexual violence at universities: from survey to evidence - based policy change", 8-10 septembar 2021. (online)
- Okrugli sto u organizaciji VDS pod nazivom "Sexual violence at the universities in Serbia: Raising awareness and developing innovative mechanisms of victim support - challenges and so far results" na konferenciji Dani primenjene psihologije *Psychology in the function of the well-being of the individual and society*, Filozofski fakultet Niš, 25-26. septembar 2021. (online)
- OEBS konferencija *Žrtva krivičnog dela i krivičnopravni instrumenti zaštite (međunarodni pravni standardi, regionalna krivična zakonodavstva, primena i mere unapređenja zaštite)*, prezentovan rad „Obuka stručnjaka koji dolaze u kontakt sa žrtvama krivičnih dela i njen značaj za prevenciju naknadne viktimizacije“, 22. oktobar 2021. (online)
- XI godišnja konferencija VDS *Žrtve i savremeni društveni kontekst: Izazovi i perspektive*, prezentovan koautorki rad "Seksualno nasilje nad studentima na fakultetima u Srbiji", 25-26. novembar 2021. (online)

Dr Sanja Čopić

- Radionice za jačanje kapaciteta u organizaciji Kosovo Women's Fund: *Communication and Visibility Strategy*, 26. februar 2021., *Writing Public Policy Briefs*, 6. april 2021. (online)
- Konferencija *Femicide: the Forgotten Global Pandemic*, Israel Observatory on Femicide, 8. mart 2021. (online)
- Online konferencija *Three decades of crime and criminal justice statistics in Europe: Methods, trends and the impact on policy making*, 22. mart 2021.
- Sastanak EU Delegacije u Srbiji sa organizacijama civilnog društva *Gender country profile and Country level implementation plans*, 7. jun 2021. (online)
- Stručni sastanak o pravnom i institucionalnom odgovoru na nasilje u porodici zloupotrebom vatrenog oružja u Srbiji, UNDP, Beograd, 9. jun 2021.
- The Stockholm Criminology Symposium 2021, The Swedish National Council for Crime Prevention (Brå), 15-16. jun 2021. (online), prezentovan koautorski rad sa M. Dokmanović „Firearm homicides in the family context in Serbia“.
- Okrugli sto „*Poverenje u institucije*“ – *Kome prijaviti nasilje?*, Pokrajinski zaštitnik građana – ombudsman, Sremska Mitrovica, 21. jun 2021. Sastanak umrežavanja, Kvinna till Kvinna, Srebrno jezero, 28-30. jun 2021.
- Regionalni koordinacioni sastanak, Kosovo Women Network, 16-17. jul 2021. (online)
- Konsultativni sastanak sa NVO u procesu izrade Nacionalne strategije za rodnu ravnopravnost, 30. avgust 2021. (online)
- Radionica *Data Equity*, SVRI i We All Count, 14. i 17. septembra 2021. (online)
- Okrugli sto u organizaciji VDS pod nazivom "Sexual violence at the universities in Serbia: Raising awareness and developing innovative mechanisms of victim support -

challenges and so far results“ na konferenciji Dani primenjene psihologije *Psychology in the function of the well-being of the individual and society*, Filozofski fakultet Niš, 25-26. septembar 2021. (online)

- Predavanje sa M. Dokmanović „Rodna dimenzija zloupotrebe vatrenog oružja u porodičnom kontekstu u Srbiji“ organizaciji Studijsko istraživačke grupe za rodnu ravnopravnost i javne politike Instituta društvenih nauka u Beogradu, 20. oktobar 2021. (online).
- Panel *Problemi uznemiravanja i zlostavljanja u obrazovnim praksama* u okviru Dana prevencije nasilja i uznemiravanja, u organizaciji Studentskog parlamenta Fakulteta dramskih umetnosti i Fakulteta muzičke umetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu, Beograd, 28. oktobar 2021., predstavljeni nalazi istraživanja seksualnog nasilja na fakultetima u Srbiji.
- XI godišnja konferencija VDS *Žrtve i savremeni društveni kontekst: Izazovi i perspektive*, prezentovan koautorki rad “Seksualno nasilje nad studentima na fakultetima u Srbiji”, 25-26. novembar 2021. (online)
- Okrugli sto *Akcioni planovi za postizanje rodne ravnopravnosti: izazovi i mogućnosti za univerzitete*, OEBS i Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad, 6. decembar 2021. predstavljeni nalazi istraživanja seksualnog nasilja na fakultetima u Srbiji.

Jasmina Nikolić

- Konsultacije na temu Okvira za saradnju Ujedinjenih nacija za održivi razvoj 2021-2025 (United Nations Sustainable Development Cooperation Framework), u organizaciji stalne koordinatorke Ujedinjenih nacija u Srbiji i Grupe za rodnu ravnopravnost Ujedinjenih nacija, 11. februar 2021.
- Radionice za jačanje kapaciteta u organizaciji Kosovo Women's Fund: *Communication and Visibility Strategy*, 26. februar 2021., *Develop a Specific Training Plan for Each Staff Member and Create an Organizational Salary Scale*, 9 mart 2021., *Public Speaking*, 23. mart 2021., *Writing Public Policy Briefs*, 6. april 2021., *Developing a Fundraising Plan*, 27. april 2021. (online)
- Godišnja Konferencija Victim Support Europe *Transforming victim support from dream to reality*, maj 2021. (online)
- Okrugli sto „*Poverenje u institucije*“ – *Kome prijaviti nasilje?*, Pokrajinski zaštitnik građana – ombudsman, Novi Sad, 7. jun 2021.
- Predstavljanje istraživanja regiona Beograd, jul 2021.
- Konsultacije sa gospođom Čelom i UN Women Srbija timom na temu Strateškog plana UN Women za period 2022-2025, 8. septembar 2021.
- Radionica *Storiteling i fandrejzing*, Trag fondacija, jul 2021.
- Fifth Serbia Country Technical Working Group meeting for the Regional Project on ending violence against women in Western Balkans and Turkey „*Implementing Norms, Changing Minds*“, phase II, 28. septembar 2021.
- OEBS konferencija *Žrtva krivičnog dela i krivičnopravni instrumenti zaštite (međunarodni pravni standardi, regionalna krivična zakonodavstva, primena i mere unapređenja zaštite)*, 22. oktobar 2021. (online)
- Okrugli sto u organizaciji VDS pod nazivom “Sexual violence at the universities in Serbia: Raising awareness and developing innovative mechanisms of victim support - challenges and so far results“ na konferenciji Dani primenjene psihologije *Psychology in the function of the well-being of the individual and society*, Filozofski fakultet Niš, 25-26. septembar 2021. (online)

Milica Luković Radaković

- Radionice za jačanje kapaciteta u organizaciji Kosovo Women's Fund *Undertake Advocacy and Develop Advocacy Strategy*, 16. februar 2021., *Project Proposals Writing*, 23. februar 2021., *Communication and Visibility Strategy*, 2. mart 2021., *Digital Security*, 13. april 2021. (online)
- Digitalna konferencija "Rodno odgovorno upravljanje – Preraspodela neplaćenog rada", UN Women, 24. februar 2021. (online)
- Panel diskusija, *Predstavljanje rezultata istraživanja sprovedenog u okviru projekta „Unapređenje institucionalnih praksi u sprečavanju diskriminacije žena na tržištu rada u Srbiji“*, A 11 – Inicijativa za ekonomska i socijalna prava, 1. april 2021. (online)
- Trening *(De)konstrukcija narativa: alati za kreiranje uspešne kampanje*, Udruženje žena Peščanik, Beograd, 23-24. oktobar 2021.
- Završna konferencija projekta *#SOSprotivNasilja*, Udruženje Fenomena, 10. novembar 2021. (online)
- XI godišnja konferencija Viktimološkog društva Srbije *Žrtve i savremeni društveni kontekst: Izazovi i perspektive*, 25.-26. novembar 2021. (online)
- Third Regional Forum on Ending Violence against Women in the Western Balkans and Turkey, *Integrated Policies, Inclusive Partnerships*, UN Women Europe and Central Regional Office, 1. decembar 2021. (online)

Mirjana Tripković

- Seminar za unapređenje znanja i veština specijalizovanih ženskih NVO za upravljanje mobilnom aplikacijom za prijavu nasilja u Srbiji, Beograd, 16-17. septembar 2021.
- Stručni sastanak na temu - Poveravanje dece i određivanje ličnih odnosa deteta sa roditeljem kojem nije povereno – u kontekstu nasilja u intimnoj vezi roditelja/nasilja u porodici, u organizaciji AŽC, 8. decembar 2021. (online)
- Third Regional Forum on Ending Violence against Women in the Western Balkans and Turkey, *Integrated Policies, Inclusive Partnerships*, UN Women Europe and Central Regional Office, 1. decembar 2021. (online)

Marijana Nedić

- Webinar „Ending trafficking and violence against girls and women in the context of global migrations“, 10. jun 2021.
- Webinar: Predstavljanje izveštaja *Procena uticaja pandemije COVID-19 na implementaciju NAP za primenu Rezolucije 1325 SB UN u Republici Srbiji, na lokalnom nivou*, 22. jun 2021.

Medijsko istupanje članova VDS

Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović

- Al Jazeera, Tema: Seksualno nasilje na fakultetima, 01.2021.

Dr Sanja Čopić

- Al Jazeera, Vesti, Tema: Seksualno nasilje, 19.01.2021.
- TV RTS1, Jutarnji program, Tema: Femicid, 18.06.2021.
- RTV Vojvodina, Dnevnik I, Tema: Zaštita žrtava nasilja, 22.11.2021.
- Portal Danas, Tema: Žene žrtve nasilja, VDS Služba, 23.11.2021.
- Al Jazeera, Tema: Nasilje nad ženama, 27.12.2021.

Jasmina Nikolić

- TV Kurir, Tema: Presuda Malčanskom berberinu, 06.01.2021.
- TV K1, Tema: Seksualno nasilje, 20.01.2021.
- TV Nova S, Tema dana, Tema: Seksualno nasilje, 24.01.2021.
- TV Pink, Nacionalni dnevnik, Tema: Seksualno nasilje, 27.01.2021.
- TV Vesti, Tema: Seksualno nasilje na radnom mestu, 22.02.2021.
- TV N1, Tema: Seksualno nasilje na radnom mestu, 16.04.2021.
- TV Nova S, Među nama, Tema: Seksualno nasilje, 30.06.2021.
- TV Nova S, Tema: Seksualno nasilje, 14.07.2021.
- TV N1, Tema: Nasilje nad ženama, 27.12.2021.

Donatori

Tokom izveštajnog perioda realizaciju projekata i drugih aktivnosti VDS podržali su:

- Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja RS
- Inicijativa za istraživanje seksualnog nasilja i Svetska banka za inovacije u prevenciji i odgovoru na rodno zasnovano nasilje
- Evropska komisija u okviru Fonda za unutrašnju sigurnost
- OAK fondacija
- UN Women/Evropska komisija
- Avon fondacija
- Kompanija AstraZeneca predstavništvo Srbija

Donatorima se i ovom prilikom zahvaljujemo.

Drugi načini finansiranja:

- Članarine
- Pretplata na naučni časopis *Temida*.

U Beogradu, februara 2022. godine